

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

**Vertaistutorit nuorten
turvallisuuksajattelun tukena**

NouHätä!-pelastustaitokampanjan tutortoimintamallin
pilotin arviointi

Valtteri Tervala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Valtteri Tervala	Sivumäärä 47 ja 12 liitesivua
Työn nimi Vertaistutorit nuorten turvallisuusajattelun tukena	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Niiranen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry, Riikka Ahopelto	
Tiivistelmä <p>NouHätä!-pelastustaitokampanja on valtakunnallinen ja kaksikielinen turvallisuuskampanja. Kampanja sisältää turvallisuusopetusta yläluokkalaisille sekä teoriassa että käytännössä. Kampanjassa nuoret voivat myös osallistua kolmiosaiseen NouHätä!-kilpailuun. Kampanjaan osallistuu vuosittain n. 30 000 kasiluokkalaista.</p> <p>NouHätä!-pelastustaitokampanja on järjestetty jo 20 kertaa mutta pysyvää nuorten kuolemista tai osallistamista ei ole järjestetty. NouHätä!-kampanjassa pilotoitiin ensimmäistä kertaa tutortoimintamallia, jossa palokuntanuoret toimivat vertaiskouluttajina kasiluokkalaisille. Kehittämistehtävän tarve nousi kokeilun toteuttamisesta.</p> <p>Opinnäytetyön kehittämistehtävän tavoitteena on kehittää tutortoiminnan pilotin arvioinnin avulla toimintamallia, osallistaa palokuntanuoria ja parantaa palokuntanuorisotominnan tunnettuutta. Arvioinnissa hyödynnettiin itsearviointia sekä kahta ryhmähaastattelua ja webropol-kyselyä.</p> <p>Kehittämistehtävän tavoitteet täyttyivät ja opinnäytetyön tuloksena tuotettiin suosituksia tutortoimintamallin kehittämiseksi. Asetettuihin tutkimuskysymyksiin ei kuitenkaan pystytty vastaamaan kokeilun puutteellisuuden ja tutkimuksen lähtötilanteen puutteiden vuoksi.</p> <p>Johtopäätöksinä todetaan, että tutortoiminnalla on arvioinnin perusteella merkitystä nuorille ja toimintamallia tulisi kehittää edelleen. Yhteistyö toimintamallissa on onnistumisen kannalta merkittävä ja jokaisen toimijan rooli tulee olla selkeä. Tutorkoulutusta tulee kehittää ja selkeyttää. Nuorille tulee tarjota tukea mutta heidän omaehtoista toimintaa ei tule rajoittaa liikaa. Tutortoiminta tarjoaa nuorille oppimisen kannalta merkityksellisen sosiaalisen yhteisön palokuntanuorten tai edellisen NouHätä!-tutorkilpailijoiden toimesta. Toimintamallin rahoitus tulee ratkaista ennen laajentamista koko Suomen kattavaksi.</p>	
Asiasanat tutor, vertaistoiminta, osallistaminen, turvallisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Valtteri Tervala	Number of Pages 47+12
Title Peer support contribution in young people's safety attitude	
Supervisor(s) Juha Niiranen	
Subscriber and/or Mentor The Finnish National Rescue Association, Riikka Ahopelto	
Abstract <p>NouHätä! campaign is a safety campaign which provides theory and practical training in Finnish and Swedish. The campaign also includes a safety related competition. The focus group of NouHätä! campaign are the 14 year old 8th graders. Almost 30 000 school children participate in the campaign every year.</p> <p>Campaign has been organized 20 times but so far the youth have not systematically been included in planning or executing the campaign. In 2015 the Nouhätä! Campaign piloted a new operational model utilising young fire cadets as peer support group for the 8th graders. Clear improvement needs were observed during the pilot.</p> <p>The objectives of this thesis were to evaluate NouHätä!- tutor model and provide improvement suggestions, evaluate how young fire cadets could be included better in planning the campaign and evaluate how this tutor model could spread the awareness of fire cadet activities. The evaluation was conducted through self-observations - and peer evaluations, two group interviews and a survey.</p> <p>These objectives were mostly fulfilled and the thesis produced recommendations for the development of the tutor model. All research questions set at the beginning of the study couldn't be answered because only a limited number of responses became available due to too small number of pilot tutor and a low response rate activities.</p> <p>Conclusion is that based of the tutor pilot the model is meaningful for young cadets and so it is recommend to carry out a new pilot to develop the tutor model further. It was noted that co-operation is important in the preparation of the campaign and every stakeholder should be assigned a specific role. The tutor education must be developed further and simplified. The young tutors should have support available but they should not unnecessarily restrict tutors from planning and conducting spontaneous or voluntary activities.</p> <p>The pilot also revealed the complexity of financing the tutor activities across the organisations. This must be resolved before the model is expanded to a national level.</p>	
Keywords tutors, peer work, social inclusion, safety	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TIETOPERUSTA	9
2.1 Osallisuus	10
2.2 Vertaistoiminta	13
2.3 Yhteisöllisyys lisää turvallisuudentunnetta	15
3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ	17
3.1 Tutortoiminnan kehittäminen	19
3.2 Nuorten osallisuuden lisääminen	19
3.3 Palokuntanuorisotyön tunnettuuden kehittäminen	19
3.4 Tutorpilottin arvioijan sidonnaisuus	20
4 NouHätä! PELASTUSTAITOKAMPANJA	21
4.1 Kuvaus kampanjasta	21
4.2 NouHätä!-tutortoimintamalli	22
4.3 Tutorpilotti Varsinais-Suomessa 2015–2016	25
5 TOIMINTATUTKIMUS	27
5.1 Aineiston keruu	27
5.2 Aineistoanalyysi	30
5.3 Suositukset toimintamallin kehittämiseksi	35
6 YHTEENVETO	37
6.1 Johtopäätökset	38
6.2 Pohdintaa	42
LÄHTEET	44
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

NouHätä!-pelastustaitokampanja on opetussuunnitelman ulkopuolinen kasiluokkalisille suunnattu turvallisuusaiheinen kampanja. Kampanjan tarkoituksena on tarjota peruskoululaisille turvallisuusopetusta ja kolmiosainen pelastustaitokilpailu. NouHätä!-pelastustaitokampanjan suunnittelussa tai toteutuksessa ei ole pysyvästi nuoria mukana. Vuoden 2015–2016 NouHätä!-kampanjan yhteydessä toteutettiin ensimmäistä kertaa palokuntanuoria osallistava tutortoimintamallikokeilu. Tutortoimintamallin kokeilun tarkoitus oli aktivoida palokuntanuoria kouluttamaan ja ohjaamaan NouHätä! -joukkueita omalla asuinalueellaan ja samalla kannustaa uusia kouluja osallistumaan NouHätä!-kilpailuun sekä nuoria liittymään vapaaehtoisein palokuntiin (NouHätä!-tutorpilotin suunnitelma liite 1.).

NouHätä!-pelastustaitokampanja järjestettiin 20. kerran vuonna 2016. Koulutuksen ja perehdytyksen nuorille pelastustaitoihin antavat pääsääntöisesti pelastuslaitosten turvallisuuskouluttajat ja oppilaitosten opettajat. Koska nykypäivänä paineet ovat niin oppilaitoksissa kuin pelastuslaitoksissakin toiminnan tehostamisessa, eikä pelastustaitojen koulutukseen ole riittävästi aikaa, nousee tarve tuottaa nuorille koulutusta ja perehdytystä myös muillakin keinoilla. Palokuntanuorten ja vapaaehtoisten osaamisen hyödyntäminen sekä vertaistukena toimiminen ovat erinomaisia kehittämiskohteita, jotka tukevat kampanjan tavoitteita.

Vuosien aikana pelastustaitokampanjaa on kehitetty paljon ja nuorten mahdollisuutta osallistua kampanjan suunnitteluun on kokeiltu kerran, mutta se ei saavuttanut pysyvää asemaa. Nuorten ottaminen mukaan heille suunnatun pelastustaitokampanjan suunnitteluun ja toteuttamiseen kannustaa nuoria vaikuttamaan omaan turvalliseen ympäristöönsä ja toimintaansa. Lapsi, joka kokee, että hänen näkemyksistään ollaan kiinnostuneita, oppii arvostamaan myös muiden näkemyksiä ja toimimaan yhteisen päämäärän eteen lapsena ja myös aikuisena (Rousku 2009, 31).

Olen monta kertaa kuullut erilaisissa työryhmissä, ohjausryhmissä ja toimikunnissa kommentit ”eivät nuoret osaa” tai ”eivät he tiedä, mitä haluavat” tai ”eivät nuoret ymmärrä, mitä tarvitsevat”. Erityisesti tilanteissa, joissa toiminta tähtää nuorten asenteiden, toimintakulttuurin tai käyttäytymisen muokkaamiseen, on ainoastaan oikeutettua,

että nuoret ovat mukana niin suunnittelussa kuin toteutuksessa. Olen myös huomannut vuosien nuorisotyön kokemuksen kautta, että nuoret toimivat hyvinkin vastuullisesti, kun heille antaa mahdollisuuden itse toteuttaa toimintaa.

Nykylainsäädännön mukaan nuoria tulisi osallistaa ja kysyä heiltä mielipiteitä heitä koskevien päätösten osalta (Nuorisolaki 2006/72). Kehittämistyön aihetta tukee myös parhaillaan päivitettävänä oleva nuorisolaki, jonka yksi tavoitteista on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia (Wrede & Walldén & Meriläinen & Lindqvist 2015). Lisäksi YK:n Yleissopimuksessa lasten oikeuksista (1989) 12. ja 13. artiklassa todetaan, että lapsia jotka pystyvät muodostamaan omat näkökulmansa, on kuunneltava ja sopimusvaltioiden on annettava mahdollisuus ilmaista itseään ja näkökulmiaan vapaasti lasta koskevissa asioissa. Perustuslain 2. luvun kuudennessa pykälässä yhdenvertaisuudesta veloitetaan käsittelemään lapsia tasa-arvoisina ja heille tulisi antaa mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Hyvän käytännön ja tavan mukaisesti olisi tärkeää huomioida nuoria enemmän NouHätä!-kampanjan suunnittelussa ja toteuttamisessa. NouHätä!-tutorointimalli on yksi hyvä keino nuorten osallistamiseen kampanjan toteuttamisessa.

NouHätä!-kampanjan tavoitteena on kasvattaa nuorten turvallisuusmyönteistä asennetta ja kasvattaa nuorten ymmärrystä ympäröivistä riskeistä sekä lisätä nuorten osaaamista onnettomuustilanteissa (Mertsalmi 2014, 7). Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa -tutkimuksen mukaan yleisimmin turvallisuuden tunnetta lisäävät ystävät, perhe ja muut ihmissuhteet. Näiden lisäksi erityisesti yhteisöllisyys luo turvallisuuden tunnetta. (Kekki & Mankkinen 2016, 19,23) Yhteisöllisellä oppimisella puolestaan tarkoitetaan oppimista itseohjautuvasti ja ongelmaratkaisukeskeisesti (Jäntti 2003). Tutoroinnilla, joka on yhteisöllisen oppimisen muoto, voidaan parantaa nuorten turvallisuustaitoja, mikä johtaa usein turvallisuuden tunteen voimistumiseen kuin myös kulttuuriin, jossa turvallisuusasioihin kiinnitetään paremmin huomiota.

Nuorisobarometrin (2010) mukaan nuorten pelon tunteen voidaan sanoa vähentyneen. Tämä voi johtua siitä, että nuoret ymmärtävät entistä paremmin uhkien ja riskien toteutumistodennäköisyydet ja keinot, joilla vaikutuksia tai todennäköisyyksiä voidaan pienentää. Vuodesta toiseen toteutumatta jääneet uhat ja riskit lisäävät turvallisuuden

tunnetta pelon sijaan. (Myllyniemi 2010) Turvallisuuden tunne tulee tunteesta olla osa yhteisöä ja siitä, että hallitsee omaa elämäänsä. Tekemisen merkityksellisyys ja vaikutusmahdollisuudet synnyttävät myös turvallisuuden tunnetta. Sitran mukaan tulevaisuudessa turvallisuuden tunne ei muodostu hallinnasta ja säännöistä vaan luottamuksesta ja yhteistyöstä. (Sitra 2013)

Sisäministeriön ensimmäisessä sisäisen turvallisuuden ohjelmassa syrjäytymisen on todettu olevan yksi tekijä turvallisuusongelmien taustalla (Sisäasiainministeriön julkaisusarja 26/2012). Syrjäytymisen käsite on laaja mutta yleisesti voidaan todeta sen viittaavan usein hyvinvoinnin ongelmiin ja yhteisöistä ulkopuoliselle tippumiseen (Lämsä 2009, 30). Yleisesti syrjäytyminen käsitteenä on hieman negatiivissävytteinen ja sen vuoksi on ryhdytty käyttämään syrjäytymisen sijaan sosiaalista vahvistamista, joka on syrjäytymistä ehkäisevää ja positiivinen käsite. Syrjäytyminen käsite on kuitenkin osa sosiaalisen vahvistamisen ymmärrystä, eikä siksi voida täysin sivuuttaa. Sosiaalinen vahvistaminen on syrjäytymistä ehkäisevää ja elämäntaitoja lisäävää toimintaa osallisuutta edistävin keinoin. (Lundbom & Herranen 2011, 18)

Palokuntanuorisotyössä sosiaalista vahvistamista on tavoitteellisesti edistetty jo vuodesta 2008 alkaen. Tällöin Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö toteutti Yli hyvä juttu -syrjäytymisen ehkäisyhankkeen. Tällä hetkellä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toteuttaa toimintamallia tiiviissä yhteistyössä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja alueellisten pelastusliittojen sekä vapaaehtoisten palokuntien kanssa. Kivijärven (2016) mukaan palokuntanuorisotyössä ja Yli hyvä juttu -toimintamallissa sosiaalinen vahvistaminen on merkityksellistä ja osana toimintaa.

Vapaaehtoinen palokuntatoiminta on murroksessa. Harvaan asutussa Suomessa palokuntien rooli pelastustoimessa on välttämätön. Toimintaan kohdistuu kuitenkin muutospaineita. Näitä ovat muun muassa palokuntien yhdistystoimintaan kohdistuvat ulkoiset muutostekijät kuten ammatillistuminen, yksilöllistyminen ja maaltamuutto (Eskeinen 2017). Pelastustoimessa on lisäksi käynnissä rakennemuutos, mikä toteutetaan samassa yhteydessä maakuntamuutoksen yhteydessä. Uudistuksen myötä alueellis-

ten pelastuslaitosten määrä tulee vähenemään nykyisestä 22 pelastuslaitoksesta. Palokuntien nuorisotyö on merkittävässä asemassa vapaaehtoisten palokuntien toiminnan turvaamisessa ja elinvoimaisuuden varmistamisessa.

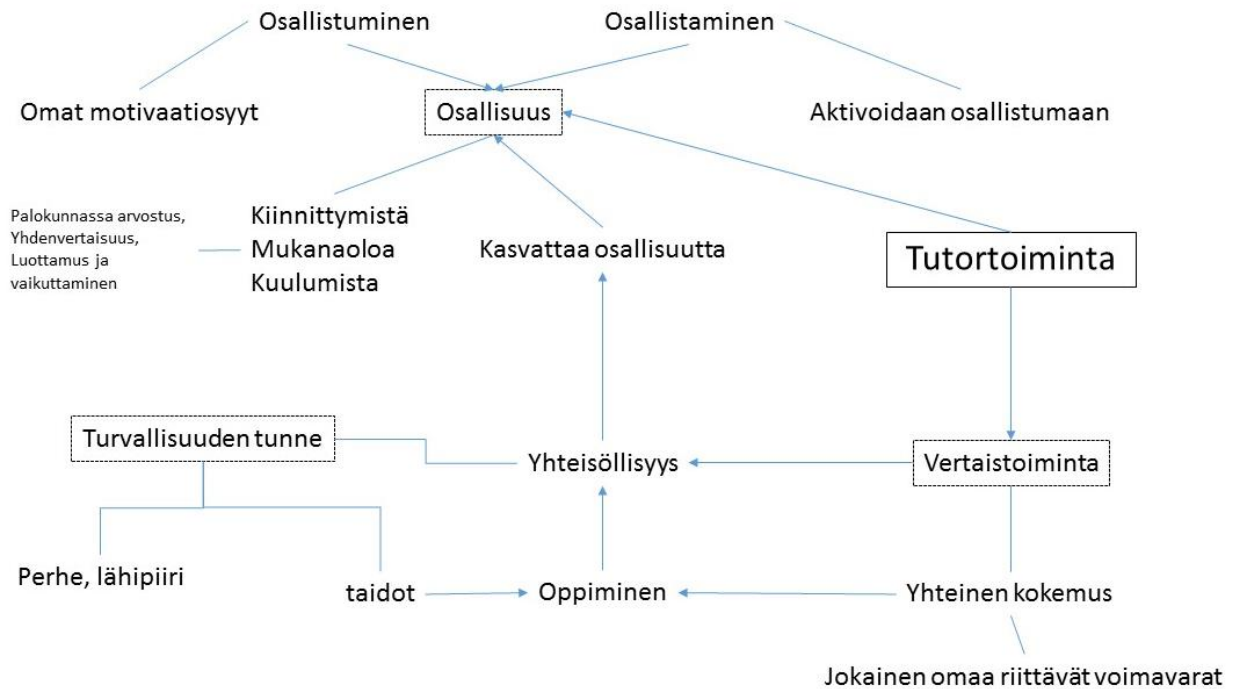
Harrastustoiminnalla on positiivisia vaikutuksia muun muassa sosiaalisten suhteiden kehittymiseen koska harrastukset tarjoavat onnistumisen kokemuksia, kasvattavat itsetuntoa ja parantavat elämänhallintaa. Harrastaminen tarjoaa myös kiinnittymistä yhteisöön ja ryhmiin. (Reunanen 2013, 17) Palokuntanuorisotyö on palokuntakulttuurin jatkuvuuden turvaamisesta huolimatta tavanomaista harrastustoimintaa. Se on edullinen harrastus ja tarjoaa yhteisöllisen sekä osaamista lisäävän yhteisön. Palokuntanuoria on Suomessa yli 8000 ja he toimivat eri puolilla Suomea noin 445 palokuntanuoriso-osastossa (SPEK a, 2016). Palokuntanuorisotyön tavoitteena on kasvattaa nuoret itsenäisiksi, itseensä luottaviksi ja yhteistoimintaan pystyviksi sekä antaa valmiudet toimia oikein ja turvallisesti kaikissa, erityisesti hengen pelastamista vaativissa tilanteissa, ja lisäksi herättää ja edistää myönteistä asennoitumista turvallisuudesta huolehtimiseen ja turvallisuusasioiden edistämiseen. (SPEK b, 2016)

Palokuntanuorisotyön tuntee Taloustutkimuksen (2015) mukaan vain 22 % suomalaisista 15–65-vuotiaista. Tunnettuuden lisäämiseksi on tärkeää, että toimintaa tuodaan esille monipuolisesti ja kohdennettuna suoraan nuorille. NouHätä!-kampanja tavoittaa vuosittain lähes 30 000 kahdeksaslukulaista ja on erinomainen kanava palokuntanuorisotoiminnan tunnettavuuden lisäämiseksi. Nykypäivän harrastustoiminnan kilpailutilanteessa, edullinen palokuntanuorisotyö tarjoaa nuorille toiminnallisen ja syrjäytymistä ehkäisevän harrastusmahdollisuuden.

Opinnäytetyössäni arvioin palokuntanuorille suunnatun pelastustaitokampanjan tutor-toiminnan kokeilua ja sen merkitystä palokuntanuorisotyölle ja tutornuorille. Opinnäytetyön nimi juontaa NouHätä!-pelastustaitokampanjan tavoitteista parantaa nuorten turvallisuusmyönteisyyttä, lisätä nuorten paloturvallisuustietoja ja -taitoja sekä opastaa huomaamaan riskikäyttäytymisen yhteys tapaturmiin ja onnettomuuksiin (Mertsalmi 2015, 7).

2 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyössäni lähestyn NouHätä!-tutortoimintaa osallisuuden, vertaistoiminnan ja turvallisuuden tunteen näkökulmista. Valitsin tietoperustat koska ne muodostavat toisistaan riippuvaisen ja läheisen yhteyden (kuva 1.).

Kuva 1. Opinnäytetyön tietoperustan yhteyden muodostuminen.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutortoiminnan oppaan mukaan tutoreiden tärkeimmät tehtävät ovat opastaa uusia oppilaita opintojen tielle, luoda yhteisöllisyyttä ja markkinoida oppilaitosta. Yhtenä erityisenä tehtävänä on toimia vertaistukena. Toiminnalla pyritään myös ehkäisemään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Tutortoiminta luo parhaimmillaan innostusta, viihtyvyyttä ja kasvattaa osallisuuden tunnetta. Jotta tutortoiminnalla olisi merkitystä, tulisi sen olla jatkuvaa, mikä tarkoittaa muun muassa tutoreiden osallistamista toiminnan suunnitteluun. (Pihlaja & Hasari 2016, 6) Oppimisympäristön muokkaaminen viihdyttäväksi ja suotuisaksi edistää oppimista. Tutortoiminta on yksi keino lisätä opiskeluviihtyvyyttä. Koulutuksen avulla tutorit opetetaan ymmärtämään

ryhmytymisen merkitystä ja erilaisia ryhmäilmiöitä ja erityisesti koulutuksen on tarkoitus antaa välineitä ryhmän kiinteyden ja hyvinvoinnin lisäämiseen. (Pihlaja & Snellman-Aittola 2013, 4)

NouHätä!-tutortoiminnassa yhteisöllisyys, osallisuus, vertaisuus ja turvallisuuden tunne yhdistyvät luontevasti ja muodostavat merkityksellisen yhteyden keskenään. Osallisuuden ja turvallisuuden tunteen muodostumiseen vaikuttaa vahvasti yhteisöt ja yhteisöllisyys (Särkelä-Kukko 2014, 34–50; Kekki ym. 2014, 63; Sitra 2013; Pessi & Seppänen 2011, 289). Tutortoiminnalla halutaan ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä (Pihlaja ym. 2016, 6), jotka muodostuvat merkitykselliseksi myös turvallisuuden tunteen ja osallisuuden tunteen muodostumisessa. Syrjäytyminen on yksi riski turvallisuushkien muodostumisessa (Sisäasianministeriö julkaisusarja 26/2012), minkä ehkäisemiseksi palokuntanuorisotoiminta tarjoaa sosiaalisen vahvistamisen keinoin toteutettavaa toimintaa (Kivijärvi 2016).

2.1 Osallisuus

Osallisuus ja siihen liittyvät määritelmät ovat hyvin moniulotteisia. Jotta osallisuuden merkitystä nuorille voidaan tarkemmin määritellä, on hyvä kuvata merkityssisältöjä, jotka liittyvät osallisuuteen, osallistumiseen ja osallistamiseen.

Osallisuuden määrittelylle on monia tulkintoja. Yksi tunnetuimmista osallisuuden määrittelijöistä on Sherry R. Arnstein. Hän on määritellyt jo vuonna 1969 osallisuuden 8-portaisen osallistumisasteikon. Portaikon alimmat puolet kuvastavat osallistumattomuutta/ osattomuutta ja sitä, kuinka joku on aiheuttanut toiminnallaan toisen osallistumisen (1. manipulation ja 2. therapy). Seuraavilla asteilla osallistuja toimii aktiivisemmin mutta näennäisesti (tokenism). Näillä puolilla osallistuja voi kuulla tai tulla kuulluksi (3. informing ja 4. consultation). Viides puola on korkein näennäisen tason osallistamisessa, jolloin osallistujille annetaan mahdollisuus neuvoa mutta pidätetään päätöksenteko oikeus (5. placation). Ylin taso on kansalaisvaikuttamista (citizen power) ja niiden kohdalla nimenomaan vaikuttaminen ja sitoutuminen päätöksentekoon mahdollistuu ja

kasvaa jopa täyteen johtamiseen (6. partnership, 7. delegated power ja 8. citizen control). (Arnstein 1969, 216–224) Vaikka portaikko on jo vanha, on se edelleen hyvin yleistettävissä ja sovitettavissa nykyhetkeen.

Salmikangas (1998) on määritellyt osallisuutta ja kuvannut sen neliosaiseksi ilmiöksi. Osallisuuden syvyyksiä on hänen mukaansa tieto-, konsultaatio-, päätös- ja toimeenpano-osallisuus. (Ukkonen 2013, 106–107)

Osallisuus on kiinnittymistä, mukanaoloa tai kuulumista johonkin yhteisöön. Se on myös yksilön oma kokemus tai tunne. Osallisuuden tunne muodostuu kokemuksesta olla osa yhteisöä tai esimerkiksi vaikuttamistoiminnan kautta yhteiskunnassa. Kokemukset muodostuvat ihmisen arkisten asioiden, kuten sosiaalisten kontaktien, omaan elämään vaikuttavien päätöksien ja vuoropuhelun kautta. Osallistaminen ja osallistuminen voidaan tulkita oleva osa osallisuutta. (Särkelä-Kukko 2014, 34–50)

Osallisuutta voidaan myös määritellä käsitteillä inclusion (osallisuus), social engagement (sosiaalinen sitoutuminen), participation (osallistuminen) ja empowerment (voimaantuminen) (Järjestötietopankki Jelly a 2016). Käsitteiden merkityksien selittäminen englanninkielisten termien kautta auttaa ymmärtämään erilaisten osallisuuteen liittyvien termien merkitystä. Osallisuuden englanninkielinen termi (inclusion) on hyvä esimerkki, jolla voidaan kuvata osallisuutta syrjäytymisen vastakohtana (exclusion).

Osallistamisessa ei kuitenkaan ole tarkoitus aina saavuttaa kaikkia osallisuuden portaita tai syvyyksiä. On myös huomioitava, että ei voida sanoa, mikä osallisuuden porras tai syvyys muodostaisi erityisesti osallisuutta. Tärkeintä olisi ymmärtää osallisuuden asteita ja hyödyntää keinoja nuorten tai asiakkaiden osallisuuden vahvistamisessa. Kehittämistyössä tulee tunnistaa osallisuuden moninaiset mahdollisuudet ja organisaatioiden tulee myös ymmärtää, että osallisuuden tunteen muodostavat yksilöt ja siihen voidaan vaikuttaa osallistamisen keinoja hyödyntämällä. (Ukkonen, 2013, 109)

Osallistuminen voidaan nähdä fyysisenä osallistumisena tapahtumiin, tilaisuuksiin ja tempauksiin tai vaikuttamistoimintana. Osallistuminen perustuu osallistujan, yksilön,

omiin motivaatiotekijöihin ja haluun osallistua. (Särkelä-Kukko 2014, 34–50) Osallistumisen ja osallistamisen ero voidaan nähdä toimijan aktiivisuudessa. Osallistamisessa kehoitetaan toimijaa aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen sekä käytetään keinoja yhteisön aktivoimiseksi ja yksilöiden osallistumiseksi. (Järjestötietopalvelu Jelly b 2016; Särkelä-Kukko 2014 34–50; Rouvinen-Wilenius 2014, 51–68)

Nuorten osallistaminen on nostettu erityisesti esille nykyisen ja uuden tulevan Nuorisolain kohdalla. Kuten NouHätä!-tutortoiminnassa, nuorten osallistamisen tarkoituksena on nuorten omaehtoisen toiminnan tukeminen ja konkretisoiminen.

Nuorten osallisuutta, vaikuttamista ja kuulemista edistetään säädöksin ja ohjelmin monissa yhteyksissä. Vuonna 2015 uudistetun kuntalain 26. pykälässä kunnat velvoitetaan luomaan nuorisovaltuustot. Nuorten osallisuuden lisääminen on ollut esillä myös jo vuosien 2003–2007 kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa sekä hallituksen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmassa (2007–2011) kuin myös lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmissa vuosina 2007–2011 ja 2012–2015. (Wrede ym. 2015, 20)

Pelkkä lainsäädäntö ei kuitenkaan riitä vaan osallistamiseen tarvitaan tekoja. Rakenteellisesti ohjattu osallisuuden lisääminen on näennäistä, jos sitä ei tueta aidolla vuorovaikutuksella ja konkreettisilla teoilla. Nuorista voidaan saada vaikuttajia dialogilla ja opettamalla, että yhteiskunta toimii yhdessä vaikuttamalla. Osallistamisen tulisi olla osa kasvatusta jo pienestä pitäen kotona, jotta nuoret oppisivat ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa. (Tervonen 2009, 8–9)

Ihmisille on tärkeää vaikuttaa aktiivisena asioihin, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä tai joita he pitävät tärkeinä. Sosiaalinen vahvistaminen luo osallisuutta tarjotessaan ihmisille kokemusta yhteisöön kuulumisesta. Huolta aiheuttaa nykypäivänä muun muassa nuorten työttömyys ja yhteiskunnasta tippuminen. Kolmas sektori on tarjonnut apua ihmisten ja myös nuorten tarpeisiin tuottamalla erilaisia palveluita ja hankkeita syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Erityisesti nuorisotyön kohdennetuille palveluille on syntynyt kysyntää ja samalla kolmannen sektorin toiminnasta on muodostunut erään-

lainen turvaverkko monille, jotka eivät syystä tai toisesta pysty elämään osana yhteiskuntaa opintojen, työn tai toimeentulon puuttuessa. Näiden palveluiden tunnusomaisina piirteinä tulevat jatkossa olemaan entistä enemmän osallistaminen, hyvinvointi sekä yksilöiden ja yhteisöjen tukeminen. (Lundbom & Herranen 2011, 4–11)

Nuorisotyön kohdennetuissa palveluissa käytetään sosiaalisen vahvistamisen keinoja ja tarjotaan toimintaa erityistä tukea tarvitseville. Nämä nuoret voivat olla syrjäytymisvaarassa tai tarvitsevat muuten erityistä tukea elämännhallinnassa. (Danska-Honkala & Poteri, 2011, 128) Palokuntanuorisotyö tarjoaa erinomaisen paikan nuorille, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Palokuntanuorisotoiminta on sosiaalisesti vahvistavaa, koska toiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden olla osa yhteisöä, ilmasta itseään sekä olla oma itsensä.

Kivijärvi (2016) on tutkinut palokuntien nuorisotoiminnan vaikutusta syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin ja taustoittanut tutkimusta osallisuuden tuottamasta hyvinvoinnista ja teoriasta toivosta. Hänen mukaansa palokuntatoiminta sisältää merkityksellistä sosiaalista vahvistamista, muun muassa toimintaan liittymisen mahdollisuus kaikille sekä kaikkien yhdenvertainen kohtelu. Palokuntatoiminnassa osallisuus muodostuu hänen mukaansa jäsenten arvostuksesta, yhdenvertaisuudesta sekä keskinäisestä luottamuksesta ja vaikuttamismahdollisuuksista palokunnassa.

2.2 Vertaistoiminta

Yhtä lailla kuin osallisuuden käsitteet ovat moninaisia, niin ovat vertaistoiminnankin kirjavia. Yhtä kaikki, kaikkia vertaistoiminnan termejä yhdistää osallistujien yhteinen kokemus. Vertaistoiminnan avulla ihminen oppii ymmärtämään omia voimavarojaan ja suuntaamaan niitä haluttuun suuntaan sekä kantamaan vastuuta omasta elämästään. Tällaisen tuen avulla ihminen voi käynnistää prosessin, jossa passiivinen vastaanottaja muuttuu aktiiviseksi toimijaksi. Vertaistoiminta perustuu lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen ja on kansalaisten omaehtoista, yhteisöllistä toimintaa. Erilaiset vertaisryhmät toimivat monilla eri tavoin ja niitä voi olla ohjaamassa vertaisten ihmisten lisäksi, ammattilainen tai koulutettu vapaaehtoinen. Vertaistoiminnalla on merkitystä yhteisön sosiaalisen pääoman muodostumiseen ja kansalaistoiminnan näkökulmasta se tarjoaa

uskoa vaikeisiin tilanteisiin ja vahvistaa osallisuutta. Vertaistuella on todettu olevan merkittävä tehtävä virallisen auttamistoiminnan ja perheen välillä. (Laimio & Karnell 2010, 8–13)

Vertaistoiminnan syvin ajatus on, että jokaisella ihmisellä on sisäisesti tarvittavat voimavarat, jotka voidaan vertaistoiminnalla saada käyttöön. Toiminta perustuu erityisesti luottamukseen, yhteiseen kokemuksen muodostamaan asiantuntijuuteen ja yhdenvertaiseen kunnioittamiseen. (Laimio ym., 12) Puhuttaessa vertaisuudesta käsitteenä, tarkoitetaan ihmisten omakohtaisesta kokemuksesta syntyneestä osaamisesta. Vertaistuen vastakohta on ammatillinen osaaminen, joka ei välttämättä ole ristiriidassa kokemukseräisen osaamisen kanssa. Ne voivat hyvinkin tukea toisiaan ja joissakin tilanteissa pelkkä ammatillinen osaaminen voi riittää, mikäli hankittu tieto on riittävä laajaa liittyvästä ilmiöstä. (Laimio ym., 16)

Oppiminen on yksi olennaisista tehtävistä vertaistoiminnassa. Vertaistoiminnan avulla osallistuja voi oppia ohjaajan ja muiden vertaistoimijoiden kokemuksista, ja se mahdollistaa osallistujien sosiaalisen kokemuksen sekä vahvistaa ryhmään tai yhteisöön kuulumisen tunnetta. (Laimio ym., 18) Keskeisiä ryhmämuotoisen vertaistoiminnan merkityksiä ovat myös voimaantuminen, oman identiteetin kirkastaminen, ystävyys ja kansalaistoiminta (Jyrkämä 2010, 26).

Kokemustieto on henkilön keräämää tieto- ja taitopääomaa, joka on hyvinkin subjektiivinen. Kokemustietoon vaikuttavat niin käsitys omasta itsestään kuin ympäröivästä maailmasta. Vahtivaaran (2010) mukaan kokemustiedon jakaminen voidaan nähdä yhtenä osana vertaistoimintaa. Toimintana kokemustiedon jakaminen on erityisen tärkeää niin ohjaajalle kuin osallistujalle, sillä on selvä, että tiedon jakaminen helpottaa ihmistä ymmärtämään, että samaa kokeneita on muitakin. Tuen jakaminen auttaa myös osallistujaa oppimaan ymmärtämään omia kokemuksiaan ja käsittelemään tunteuksiaan. (Vahtivaara 2010, 21–22)

Vertaisohjaaja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ryhmän toimintaan. He voivat osallistaa muita kysymällä, tukemalla ja kannustamalla keskusteluun, olemalla positiivinen

ja humoristinen tilanteen mukaan tai vaikkapa tuomalla uutta tietoa muille. Ryhmäläisten vuorovaikutusta voidaan rakentaa kehämallin avulla. Siinä keskeisenä periaatteena on, että keskitytään yleisesti toimiviin positiivisiin asioihin ja kaikille pienille asioille asetetaan tavoitteet. Ohjaajat voivat mallin avulla kääntää haasteet tai ongelmat positiivisiksi tavoitteiksi. Kehämallissa luodaan ensi tila tai dialogi, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen. Tämän jälkeen kuvataan tavoitteet ja keskitytään positiivisiin voimavaroja kasvattavaan toimintaan. Kun vertaisryhmä toimii, se kannustaa ja tukee osallistujia sekä mahdollistaa uusien näkökulmien etsimisen. (Holm 2010, 51–59)

2.3 Yhteisöllisyys lisää turvallisuudentunnetta

Turvallisuutta voidaan käsitellä subjektiivisen ja objektiivisen turvallisuuden käsitteen kautta. Objektiivinen turvallisuus luodaan rakenteiden kuten lakien kautta, kun taas subjektiivinen turvallisuus on henkilökohtainen turvallisuuden tunne. (Niemi, 2000, 21)

Ihmisille turvallisuuden tunne on yksi perustarpeista ja usein ihmisen toiminta on selitettävissä turvallisuuden tai turvattomuuden tunteen kautta. Turvallisuuden tunne voidaan määritellä henkilökohtaiseksi olotilaksi tai mielikuvaksi, jossa tunnettua riskiä tai vaaraa ei merkittäväällä tavalla ole olemassa. (Limnell & Majewski & Salminen, 2014, 13)

Nuorisobarometrin (2010) mukaan nuorten kokema turvattomuus niin globaaleihin kuin henkilökohtaisiin riskeihin, on vähentynyt vuosien 2004 ja 2010 välillä. Laskevaa suuntaa voidaan pitää hyvänä, mutta tulosta ei voida tulkita yksiselitteisenä. Riskitietoisuus arjessa on normaalisti hyvä asia mutta liika huolettomuus voi johtaa vaaralliseen välinpitämättömyyteen. Yhtenä selittävänä tekijänä nuorten turvattomuuden tunteen vähenemiseen voidaan pitää pitkään jatkuneiden riskien realisoitumattomuutta. Turvallisuudessa on olemassa paradoksaalisia yhtymiä. Ristiriitaisesti ihmiset pelkäävät ensi sijaisesta epätodennäköisempiä uhkia väkivaltaa tai terrorismia, vaikka kotipihaalla tapahtuva liukastuminen aiheuttaa turvallisuuden osalta suuremman riskin. (Myllyniemi 2010, 86; Sitra, 2013)

Vaikka turvallisuuden tunteen lisääminen on perin hyvä tavoite, lisää se myös syvempää riskitietoisuutta. Samalla kun tunnemme turvattomuutta, olemme myös suurin turvattomuuden luoja. Turvallisuuden tunteen muodostuminen koostuu useasta eri tekijästä. Tekijöitä voidaan jakaa riskiperusteisesti henkilökohtaisiin ja yhteiskunnallisiin tai uusiin ja vanhoihin riskeihin. Vanhojen riskien osalta on kertynyt tietoa, jota voidaan analysoida, mutta uusien riskien osalta voidaan vain arvioida, miten ne vaikuttavat. Yhteiskunnalliset riskit muodostuvat kansalaisten kokemuksista esimerkiksi taloudellisesta, sosiaalisesta tai vaikkapa terveydellisestä tilanteesta. (Vornanen & Miettinen, 2010, 205–206)

Vornasen tutkimuksessa vuonna 2000 turvallisuutta selittäviä tekijöitä olivat perhesuhteisiin ja kouluun liittyvät tekijät, ja suurimman turvattomuuden tunteen aiheuttivat laajat koko maailmaa kattavat uhat. (Vornanen ym. 2010, 206) Ihmisten sitoutuminen yhteisten asioiden hoitamiseen, yhteisöllisyys, perheen, ystävien sekä keskinäisen luottamuksen on todettu lisäävän turvallisuuden tunnetta. (Pessi & Seppänen 2011, 289; Mankkinen ym. 2014, 63)

Turvattomuuden tunteen on tunnistettu kasvavan, mikäli henkilö kokee oman osaamisensa olevan riittämätön. Turvallisuuden tunnetta lisää siis oman osaamisen kasvataminen ja sitä myöden tietoinen oman tahdon mukainen toiminta. (Airaksinen, 2012, 203–204)

Sitran (2013) mukaan uusi turvallisuus -määritelmän mukaan turvallisuus ei ole enää perinteistä ulkoisten toimijoiden kuten palokunnan ja poliisin tuottamaa turvaa. Uusi turvallisuus näkyy ja on ketjuissa ennen kaikkea ennakoinnissa. Tämä tarkoittaa sitä, että ongelmiin pyritään pureutumaan jo ennen kuin niistä aiheutuvat seuraamukset kasvavat turvallisuushaasteeksi. (Sitra 2013) Luottamus, osallisuus ja yhteistyö ihmisten välillä ovat ratkaisevia turvallisuuden tunteen syntymisessä. Sisäisen turvallisuuden kannalta olennaista on, että luottamus viranomaisiin, instituutioihin ja ihmisten välillä säilyy. Luottamus vahvistaa sosiaalisen tasapainon säilymistä, mikä puolestaan luo turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. (Sisäasiainministeriön julkaisusarja 29/2014)

Kansalaisturvallisuuden tila -raportin (2014) mukaan sekä aikuiset että nuoret kokevat perheen ja läheiset tärkeimmäksi turvallisuuden tunnetta lisääviksi tekijöiksi. Kun selvitykseen vastatut ihmissuhteisiin liittyvät tekijät lasketaan yhteen, ovat sosiaaliset suhteet 70 prosentille vastaajista tärkein turvaa tuova tekijä. Seuraavina turvaa tuovina tekijöinä olivat oman kodin ja sen turvallisuuden lisäksi toimeentulo. (Kekki ym. 2014, 23)

3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

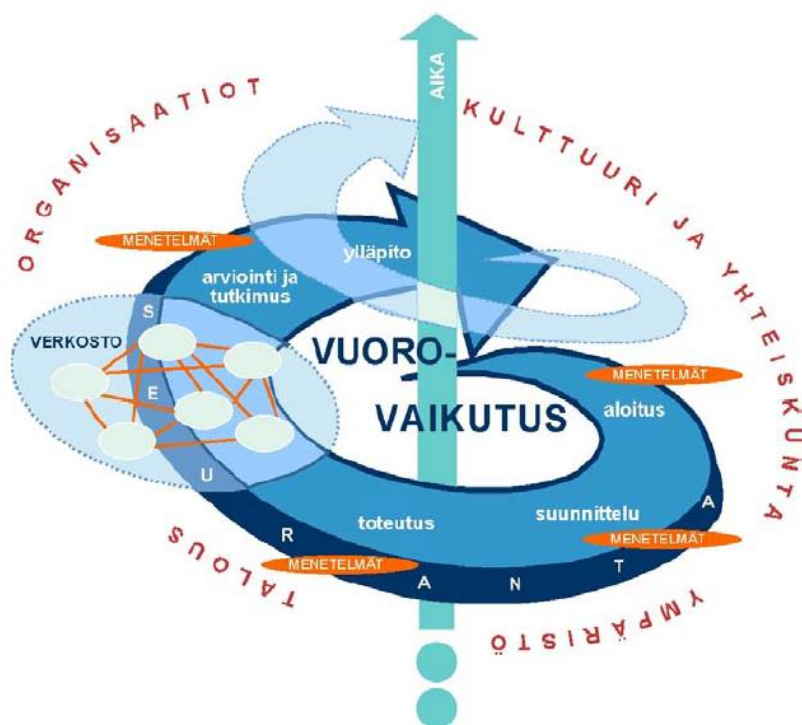
Tässä kappaleessa esitellään opinnäytetyön kohteeksi valittu kehittämistehtävä. Kehittämistehtävänä olleen tutortoimintamallin arvioinnin tarkoituksena oli selvittää tutor toiminnan järjestämiseen liittyviä kehittämistarpeita. Opinnäytetyöllä pyrittiin myös tutkimaan tutortoimintamallin merkitystä ja vaikuttavuutta tutornuorille, kahdeksasluokkalaisille ja kouluille sekä palokuntanuorisotoiminnan tunnettuuden lisääntymistä. Keskeisinä tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä olivat:

- Toimiko tutortoimintamalli parhaalla mahdollisella tavalla?
- Miten tutorina toimineet nuoret ovat kokeneet toiminnan? Kokivatko nuoret osallisuutta?
- Onko nuorten kiinnostus lisääntynyt vapaaehtoista palokuntatoimintaa kohtaan? Kasvoiko palokuntanuorisotyön tunnettuus? Millä tavoin?
- Ovatko 8. luokkalaiset nuoret kokeneet hyötyä tutortoiminnasta? Lisäsikö tutor toiminta nuorten turvallisuuden tunnetta?
- Onko nuorten asenne turvallisuuteen muuttunut myönteisemmäksi ja onko heidän turvallisuuden tietotaitotasonsa kasvanut? Lisäsikö vertaistoiminta nuorten osaamista ja miten nuorten asenne turvallisuutta kohtaan muuttui?
- Saivatko koulut apua NouHätä!-tutoreista?

Jo alkuvaiheessa tuli selväksi, että asetetut tutkimuskysymykset olivat liian kunnianhimoisia. Asetettuihin kysymyksiin nähden ei ollut resursseja kuvata lähtötilannetta. Koikeilun edetessä haasteeksi osoittautui myös vähäinen tutortoiminnan toteuttaminen. Näin ollen opinnäytetyön kannalta keskeisimmäksi tehtäväksi muodostui suositusten

määrittäminen toimintamallin toteuttamisen kehittämiseksi sekä tutkimuskysymyksistä tutoreina toimineiden nuorten kokemusten kartoittaminen.

NouHätä!-tutortoiminnan kokeilu toteutettiin toimintatutkimuksen keinoin. Toimintatutkimukselle tyypillistä on suunnittelun, toiminnan ja toiminnan arvioinnin syklitäinen toistuminen (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 61) (kuva 2.). Opinnäytetyön tiedonkeruu toteutettiin yhden havainnointi- ja itsearvioinnin, kahden ryhmähaastattelun ja erillisen kyselyn avulla. Ryhmähaastatteluissa hyödynnettiin tiedonkeruumenetelmänä sovellettuna prosessianalyysiä. Prosessianalyysin avulla voidaan selvittää toiminnan kriittisimmät vaiheet ja löytää mahdollisten ongelmien syyt (Ojasalo ym., 2014, 178).

Kuva 2. Kaavio vuorovaikuttamisen suunnittelun ja toimintatutkimuksen metodologisesta lähestymistavasta (Horelli, 2002)

Tutortoiminnan arviointi oli kvalitatiivinen tutkimus ja sen aineistoanalyysissä hyödynnettiin fenomenologista analyysimenetelmää. Fenomenologisella analyysillä pyritään tutkijan avoimuuteen, jossa tutkija pyrkii lähestymään ilmiöitä tai tutkimuskohteita ilman teoreettista taustaa, oletuksia tai erityistä määrittelyä. Lisäksi analyysi voi sisältää tutkijan kokemusten tai ymmärryksen mukaisia tarkasteluja (Jyväskylän yliopisto

2015). Analyysimenetelmästä johtuen tätä arviointia ei pystytä luotettavasti yleistämään ja sitä on pidettävä idiografisena tutkimuksena. Tutorpilotin arvioinnin tulokset perustuvat olemassa olevaan tietoperustaan, nuorten kokemuksiin ja toimintamallin organisoineiden henkilöiden kokemuksiin ja näkemyksiin toteutuksesta.

3.1 Tutortoiminnan kehittäminen

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää arvioinnin avulla toimintamallia ja kuvata toimintamallin merkitystä tutoreina toimiville nuorille. Lopputuloksena opinnäytetyö tuottaa tietoa ja suosituksia NouHätä!-tutortoimintamallin kehittämiseksi. Lopputuloksen myötä tavoitteena on kehittää toimintamallia nuoria kiinnostavaksi ja osallistavaksi sekä nuorten turvallisuusasenteita tukevaksi. Kehittämistyöllä luodaan myös uusi väline vapaaehtoisen palokuntatoiminnan markkinointiin nuorten keskuudessa.

3.2 Nuorten osallisuuden lisääminen

Yhtenä osana kehittämistehtävää opinnäytetyössäni on nuorten osallisuuden kehittäminen niin palokuntanuorisotyössä kuin NouHätä!-kampanjassa. Osallistamisella pyritään hyödyntämään kaikkien osallistuvien henkilöiden näkemyksiä, ymmärrystä, osaamista ja ongelmaratkaisutaitoja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Auvinen & Liikka, 2015). Nuorten osallistamista pelastustaitokampanjassa voidaan kehittää tutortoimintamallin avulla ja sen levittäminen valtakunnallisesti kasvattaisi nuorten osallisuutta.

3.3 Palokuntanuorisotyön tunnettuuden kehittäminen

Palokuntanuorisotoiminnan tuntee taloustutkimuksen mukaan noin 22% suomalaisista (Taloustutkimus, 2015). Palokuntanuorisotoiminta on edullinen, monipuolinen ja yhteiskunnallisesti hyödyllinen harrastus, jonka tiedetään vahvistavan osallistujia sosiaalisesti. Opinnäytetyön arvioinnin pohjalta on tarkoitus kehittää palokuntanuorisotoiminnan tunnettuutta yläkoululaisten piirissä. Viime aikoina on mediassa ja yhteiskunnassa käyty laajaa keskustelua harrastusten kustannuksista. Erilasten tutkimusten johtopää-

töksenä on, että lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet ovat eriarvoistuneet ja kaikilla ei ole mahdollisuutta harrastaa haluamiaan lajeja (Muurinen & Laulaja & Hako 2016). Vuoden 2001 perhebarometrissä huoltajat pitivät kaikista tärkeimpänä seikkana harrastusten sosiaalistavaa vaikutusta, joka lisää niin oppimista kuin yhteistyötaitoja (Paajanen, 2001, 42). Palokuntanuorisotoiminta on erinomainen vaihtoehto nuorten harrastukseksi niin edullisuudessaan mutta myös yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi.

3.4 Tutorpilotin arvioijan sidonnaisuus

Arviointia tehdessäni olen toiminut samanaikaisesti NouHätä!-tutortoimintamallin kehittäjänä ja koordinaattorina Suomen Pelastusalan Keskusjärjestössä. Minulla on pitkä kokemus vapaaehtoisesta palokunta- ja palokuntanuorisotoiminnasta sekä vapaaehtoisena että palkallisena työntekijänä. Olen toiminut erilaisissa yhteistyötehtävissä NouHätä!-kampanjassa omaksuen laajan ymmärryksen kampanjan toteutuksesta ja merkityksestä.

Toimintamallin toteutusta arvioidessani olen kuitenkin pyrkinyt toimimaan objektiivisesti. Aineistoanalyysissä keskityin täysin toimijoiden haastatteluissa nostamiin kehittämiskohtiin ja kokemuksiin. Esitän omia näkemyksiäni tutortoimintamalliin ja nuorten osallistamiseen liittyen erikseen pohdinta-osiossa.

Taulukko 1. Tutkijan sidonnaisuus.

TOIMINTO	SIDONNAISUUS
PALOKUNTANUORISOTOIMINTA	Olen toiminut 10 vuotta vapaaehtoisena nuorten ohjaajana ja 3 vuotta palkallisena työntekijänä nuorisotyön kehittäjänä valtakunnallisella tasolla. Lisäksi olen työskennellyt 4 vuotta palkallisena työntekijänä vastaten valtakunnallisista palokuntanuorisotyön palveluista.
VAPAAEHTOINEN PALOKUNTATOIMINTA	Olen toiminut 25 vuotta vapaaehtoisessa palokunnassa lukuisissa eri tehtävissä

NOUHÄTÄ!-TUTORTOIMINTAMALLI

niin nuorisotoiminnassa kuin operatiivisessa ja yhdistystoiminnassa.

Olen toiminut toimintamallin kehittäjänä ja toteuttanut ensimmäisen pilotin koordinoinnin sekä tutorkoulutuksen osuuden.

4 NouHätä! PELASTUSTAITOKAMPANJA

Pelastustaitokampanjassa on koulutettu sen 20-vuotisen historian aikana yli puoli miljoonaa nuorta. Nykyäänkin vuosittain kampanjaan osallistuu lähes 30 000 kahdeksaluokkalaista noin 400 peruskoulutusta. NouHätä!-toimikunnan tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä kaikki 8.-luokkalaiset saataisiin koulutuksen piiriin. (SPEK c, 2015)

4.1 Kuvaus kampanjasta

NouHätä!-pelastustaitokampanja on valtakunnallinen ja kaksikielinen turvallisuuskampanja. Kampanja sisältää turvallisuusopetusta sekä teoriassa että käytännössä ja se tarjoaa kattavan opintoaseman verkossa, jossa on turvallisuustaitoja edistävää materiaalia niin opettajille kuin oppilaille. Turvallisuusopetuksen lisäksi oppilaat muodostavat kerätyt joukkueet, jotka kamppailevat pelastustaidoista valtakunnallisessa NouHätä!-kilpailussa. (Mertsalmi, 2014, 8)

Turvallisuusopetuksesta vastaavat alueellisesti aluepelastuslaitos, pelastusliitto tai oppilaitos (kuva 3.). Opetuksen jälkeen luokka tai oppilasryhmä voi halutessaan osallistua kolmivaiheiseen NouHätä!-kilpailuun. Oppitunneille on tarjolla sähköistä opetusmateriaalia ja vuoden 2016 alusta sähköinen opintoasema opetusvideoineen ja aktiivisine kysymyksineen. Oppituntien lisäksi jokainen osallistuja suorittaa vähintään yhden paloturvallisuuteen liittyvän käytännönharjoituksen. (Mertsalmi 2014; NouHätä! 2015)

Viimeistään maaliskuussa käydään NouHätä!-kilpailun alkukarsinnat, joista parhaat joukkueet kutsutaan aluekilpailuihin huhtikuussa. Aluekilpailujen 22 voittajajoukkuetta lähetetään toukokuussa Pelastusopistolle Kuopioon, valtakunnalliseen loppukilpailuun. Loppukilpailun voittanut joukkue lunastaa koululle 2000 € palkintorahan. (NouHätä! 2015)

Kuva 3. NouHätä!-pelastustaitokampanjan vaiheet ja eri vaiheiden toteuttajat. (Mertsalmi 2014)

Kampanjaa koordinoi vuosittain eri toimialojen toimijoista koostuva NouHätä!-työryhmä, joka määrittelee vuosittain kampanjan sisällön. Kampanja toteutetaan yhteistyössä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön, 22 pelastuslaitoksen, LähiTapiola-ryhmän, sisäministeriön, opetushallituksen, Pelastusopiston ja Suomen Palopäällystöliiton kanssa (SPPL). Kampanjan rahoittaa Palosuojelurahasto (myöh. PSR) ja yritysyrityskumppanina toimii vakuutusyhtiö LähiTapiola. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö vastaa kampanjan käytännön järjestelyistä. (Mertsalmi, 2014, 5)

Viime vuosien aikana kampanjassa on panostettu erityisesti nuorille suunnattujen viestintäkanavien kehittämiseen. Sosiaalisen median ja muun muassa YouTube'n kautta pyritään tavoittamaan nuoria uusien keinoin. Eri kanavilla on tuhansia seuraajia: Facebook 5215 (9/2016), Instagram 14 000 (12/2016), Twitter 275 (9/2016) ja YouTube 1304 (9/2016). Viestinnässä on viime vuosina käytetty nuoria kiinnostavia julkisuuden henkilöitä kuten Biisoni-mafiaa, Viivi Pumpasta ja Jontte Valosaarta kampanjan tunnettavuuden lisäämiseksi.

4.2 NouHätä!-tutortoimintamalli

Palokuntanuorisotyön tunnettuutta ja nuorten osallistumista haluttiin lisätä NouHätä!-pelastustaitokampanjassa syksyllä 2015. Tutortoiminnasta oli puhuttu aikaisemminkin mutta konkreettisia toimenpiteitä ei ollut tehty. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön järjestöpalveluiden yksikkö lähti kehittämään tutortoimintaa tavoitteena palokuntanuorisotyön tunnettuuden lisääminen sekä entistäkin osaavampien nuorten kasvattaminen.

Tutortoimintamalli on kehitetty strategisen kokeilukulttuurin mukaisesti kevyellä suunnittelulla ja kokeilemalla. Tarkoituksena on ensisijaisesti kokeilemalla, kehittää uutta nuorten osallistamisen tapaa palokunnissa. Idean toteuttaminen sai lisäpontta pohtiesani opinnäytetyön aihetta syksyllä 2015. Lopulta ajatus tutortoiminnan kokeilusta esiteltiin NouHätä!-työryhmälle, minkä jälkeen kokeilua ryhdyttiin kokoamaan.

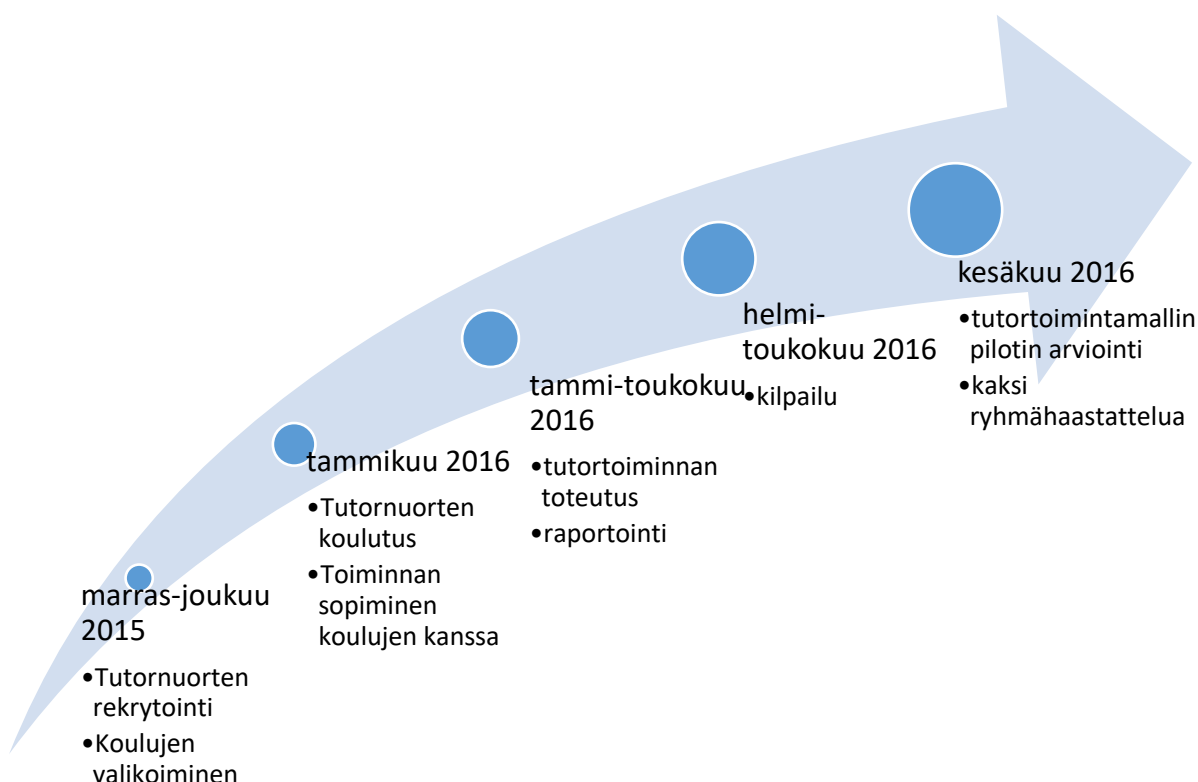
Toimintamallin tarkoituksena on aktivoida palokuntanuoria kouluttamaan ja ohjaamaan NouHätä!-joukkueita sekä kannustamaan nuoria liittymään vapaaehtoisein palokuntiin. NouHätä!-kampanjan tutoreiden tavoitteena on myös lisätä nuorten turvallisuustaitoja ja turvallisuusmyönteisyyttä. Malli perustuu olettamukselle, että palokuntanuoret toimivat aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi ja heille on myös annettu vapaus suunnitella kohtaamiset nuorten kanssa. Tarkoituksena on innostaa ja osallistaa tutornuoriksi myös aikaisempien vuosien NouHätä!-kilpailijoita, mistä on jo kokemusta muutamasta koulusta (Vesalainen, 2015).

Toimintamallissa alueellinen pelastusliitto toimii tutornuorten rekrytoijana omalla alueellaan. Perusteena koordinoinnille on alueellinen tuntemus ja kontaktit paikallisiin palokuntayhdistyksiin ja nuorisotoiminnan järjestäjiin. Lähtökohtaisesti toimintamallin kautta pyritään tavoittamaan 15–17-vuotiaita nuoria, jotka kykenevät toimimaan itsenäisesti. Nuorten on tarkoitus toimia pareina, jotta kynnyksen muiden nuorten kohtaamiseen olisi pienempi. Tutornuorille järjestetään NouHätä!-kampanjan teemoista koulutus, josta vastaa aluepelastuslaitos. Aluepelastuslaitos tarjoaa itse koulutuksen turvallisuussisällön, kun taas keskusjärjestön kautta tuotetaan tutortoimintaan liittyvä koulutus. Koulutuksessa käsitellään muun muassa keinoja, miten tutornuoret voivat kehittää toimintaa ryhmässä, markkinoida palokuntatoimintaa, toimia kampanjan lähettiläinä ja

parantaa nuorten turvallisuusasenteita. Nuorten tukena on lisäksi laaja verkkomateriaali, josta opintoasema tarjoaa erinomaisen taustamateriaalin nuorille. Koska kampanja on vahvasti kaksikielinen, ovat materiaalit, koulutus ja tuki saatavilla myös ruotsinkielisenä.

Tutortoimintamallia on tarkoitus hyödyntää osana koko kampanjaa. Se mukautuu aikataulullisesti syksyyn, jotta nuorten rekrytointi, koulutus, koulujen rekrytointi ja informointi ehditään toteuttamaan siten, että tutornuoret saavat riittävästi aikaa toteuttaa suunniteltua toimintaa. Toiminnan toteuttaminen on tarkoitus aloittaa heti koulutuksen jälkeen joulutammikuussa kuitenkin viimeistään ennen koulujen NouHätä!-ilmoittautumisen päättymistä tammikuun lopussa. Tällöin ne koulut, jotka eivät ole vielä ilmoittautuneet kampanjaan mukaan, ehtivät sen vielä tehdä. Kouluja kannustetaan osallistumaan NouHätä!-kampanjaan ja sen kilpailuun erilaisilla tutortoiminnan keinoilla kuten järjestämällä turvallisuus luento tai jakamalla kahdeksasluokkalaisille esitteitä NouHätä!-kampanjasta. Kun koulut kiinnostuvat tutortoiminnasta ja sallivat tutoreiden toimenpiteet, suorittavat tutornuoret valmennusta yhdessä muiden NouHätä!-koulutuksen järjestäjien rinnalla. Yhtenä toimintavaihtoehtona nuoret voivat kutsua kilpailujoukkueet palokunnalleen harjoittelemaan tarvittavia taitoja. Jos koulut eivät innostu tutortoiminnasta tai NouHätä!-kampanjasta, jäävät ne toiminnan ulkopuolelle.

Toimintamallissa on laadittu hyvin yksinkertaiset ohjeet (liite 2.) niin nuorille, nuorten ohjaajille, alueelliselle pelastusliitolle kuin aluepelastuslaitoksille. Ohjeet ovat saatavilla kampanjan verkkosivujen kautta sekä rekrytoinnin myötä myös suoraan toimijoille. Tarkoituksena on, että nuoret raportoivat helposti mitä he ovat tehneet, kuinka monta nuorta on tavoitettu ja mitkä ovat olleet niin tutoreiden kuin muiden nuorten kokemukset ja tuntemukset.

Kuva 4. Tutorpilotin aikataulu Varsinais-Suomessa.

4.3 Tutorpilotti Varsinais-Suomessa 2015–2016

Toimintamallia kokeiltiin ensimmäistä kertaa Varsinais-Suomessa syksystä 2015 keväeseen 2016 (kuva 4.). Kokeilu järjestettiin Varsinais-Suomen alueella yhteistyössä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön, Länsi-Suomen Pelastusalan Liiton ja Varsinais-Suomen Pelastuslaitoksen kanssa. Alue valikoitui alhaisimman koulujen osallisuusprosentin (vuonna 2014–2015) mukaan. Pilotissa tutornuoret rekrytoitiin vapaaehtoisista palokunnista valittujen koulujen alueilta. Tarkoituksena on jatkossa rekrytoida tutoreiksi myös edellisen vuoden NouHätä!-kilpailijoita. Koulut rekrytoitiin pelastuslaitoksen kartoituksen pohjalta ja niihin otettiin yhteyttä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kautta.

Ensimmäistä kertaa toteutettu pilotti noudatti vahvasti strategisen kokeilukulttuurin ominaispiirteitä. Strategisen kokeilemisen avulla voidaan tehdä muutoksia, joissa keskeisenä seikkana on toimiminen uudella tavalla. Sen tulisi lisäksi vaikuttaa osana isompaan kokonaisuuteen ja olla laajennettavissa toteutettavaksi muuallakin. (van den Bosch 2010). NouHätä!-tutortoimintamallin kokeilu täytti juuri nämä kriteerit ja on erinomainen esimerkki kevyesti toteutetusta ja osallistavasta kokeilusta.

Pilottia lähdettiin rakentamaan NouHätä!-työryhmän hyväksynnän jälkeen keväällä 2015. Alussa toimintamallin kokeilu aiheutti keskustelua riittävästä resursseista sen ennalta suunnitelmattomuuden vuoksi. Toukokuussa käytyjen keskustelujen jälkeen suunniteltiin pilottia, sovittiin rooleista sekä arvioitiin sen kustannukset. Lopulta alkusyksystä 2015 päästiin yhteisymmärrykseen pilotin toteuttamisesta ja järjestettiin Skype-palaveri kaikkien pilotin toimijoiden kanssa.

Palaverissa jaettiin roolit toimintamallin suunnitelman mukaisesti, jonka mukaan SPEKin vastuulla oli tutormateriaalin laatiminen, markkinoinnin tuki sekä pilotin kokonaiskoordinoiminen. Alueellisen pelastusliiton vastuulle tuli tutornuorten rekrytointi. Aluepelastuslaitos huolehti kampanjaan lähtevien koulujen rekrytoinnista yhteistyössä SPEK:n kanssa, sillä kampanjan vuosittaisena tavoitteena on uusien koulujen saaminen mukaan. Tutornuorten rekrytointi, tutorkoulutus ja itse nuorten toiminta jaksoitettiin ja laadittiin aikataulu pilotille.

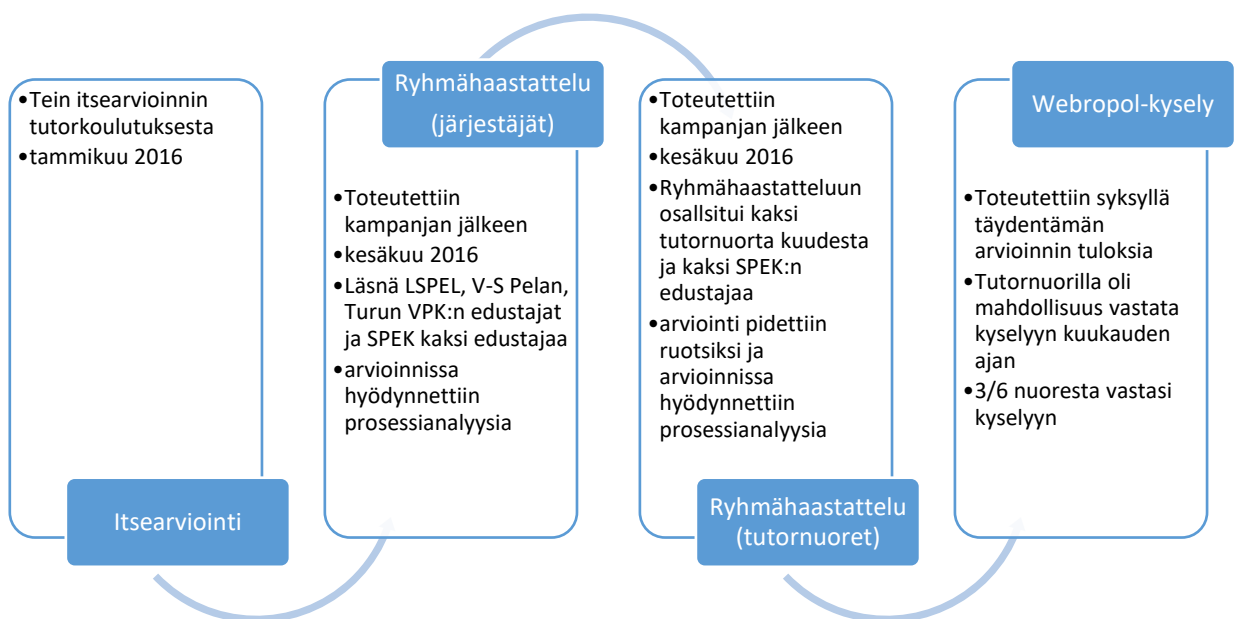
Tutorkoulutus järjestettiin nuorten rekrytoinnin jälkeen tammikuun lopussa ja nuoret toteuttivat kaksi raportoitua tutortilaisuutta/ toimenpidettä kouluilla, joissa nuoret muun muassa jakoivat NouHätä!-esitteitä. Arviointi järjestettiin loppukilpailun jälkeen kesäkuussa.

5 TOIMINTATUTKIMUS

NouHätä!-tutorpilotti toteutettiin toimintatutkimuksena opinnäytetyöni kautta. Jos toimintamallia olisi kehitetty vain normaalin järjestötoiminnan osana, ei se olisi huomionnut olemassa olevaa teoreettista aineistoa, mikä kuitenkin toi lisäulottuvuutta haasteiden ja ongelmien ratkaisuun. Lisäksi pilotin arvioinnissa hyödynnettiin toimintatutkimukselle tyypillistä osallistavaa kehittämistä, missä tutkija ja kehittäjät yhdessä saavuttavat usein paremman lopputuloksen kuin jompikumpi itsenäisesti. (Ojasalo ym., 2014, 59)

5.1 Aineiston keruu

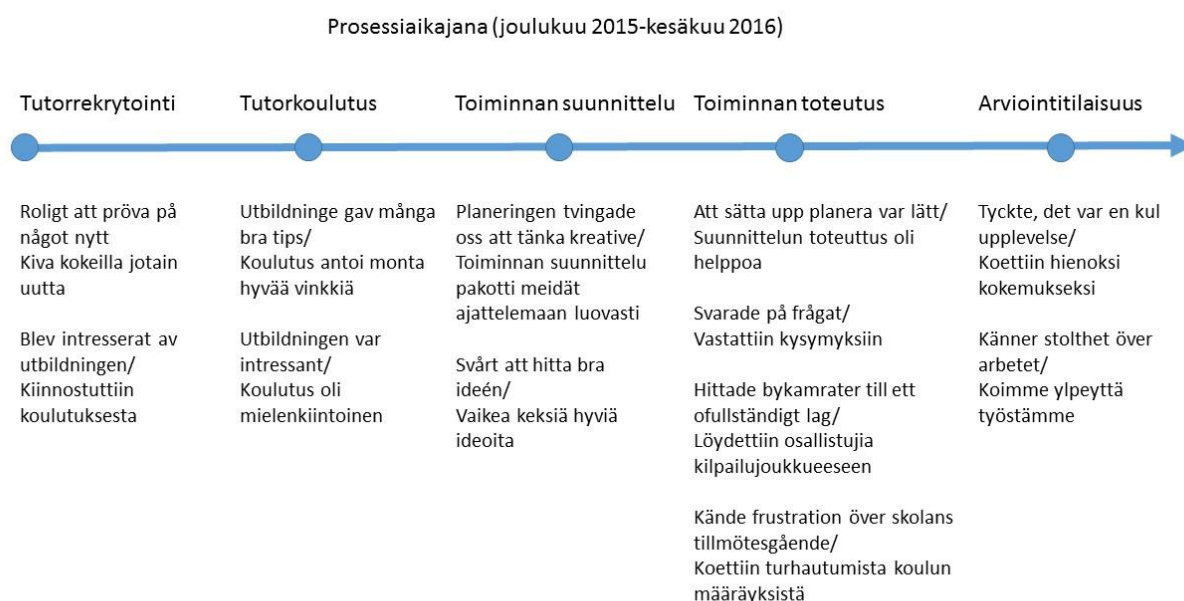
Opinnäytetyöni aineisto koostuu yhdestä itsearvioinnista, kahdesta ryhmähaastattelusta ja sähköisestä webropol-kyselystä sekä omaan havainnointiini ja kokemuksiini NouHätä!-pelastustaitokampanjasta, sen suunnittelusta ja toteuttamisesta (kuva5.).

Kuva 5. NouHätä!-tutortoimintamallin arviointi.

Ensimmäisen arvioinnin tein tutorkoulutuksen jälkeen tammikuussa 2016, jonka toteutin havainnoiden ja itsearvioiden, koska olin toinen tutorkoulutuksen pitäjistä. Arvioinnin kohteena olivat koulutuksen sisältö, nuorten valmiudet tutortoimintaan ja NouHätä!-tutoreille tehty ennakkomateriaalia. Itsearvioinnissa tutkin koulutuksen onnistumista, nuorten kanssa käytyä dialogia ja materiaalin toimivuutta. Toinen arviointi toteutettiin kesäkuussa 2016 Turussa. Arvioinnissa paikalla olivat Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen, Länsi-Suomen Pelastusalan Liiton ja Turun VPK:n nuoriso-osaston edustajat. Toimintamallin järjestäjien arviointi toteutettiin ryhmähaastatteluna ja siinä keskityttiin toimintamallin prosessin toteutumisen arviointiin järjestäjien osalta. Kolmas arviointi järjestettiin samana päivänä tutornuorille. Tutornuorista ryhmähaastatteluun pääsi osallistumaan vain kaksi kuudesta pilotin nuoresta, mikä vaikeutti nuorten toiminnan arviointia. Tutornuorille pidetty arviointi toteutettiin ruotsiksi ja sen tulokset on käännetty suomeksi aineistoanalyysin helpottamiseksi.

Ryhmähaastatteluissa käytettiin prosessianalyysia aineiston keräämisessä. Valitsin prosessianalyysin, jotta toimintamallin toteutuksessa ilmenneet haasteet tai epäonnistumiset tulisivat esille selkeästi loogisessa järjestyksessä (Ojasalo ym., 2014). Prosessianalyysin toteuttamiseksi nuorten kanssa hyödynsin aikajanaa kuvaavaa viivaa, johon nuoret täyttivät omat kokemukset rekrytoinnista, ennakkomateriaalista, koulutuksesta ja tutortoiminnasta (kuva 6.).

Kuva 6. NouHätä!-tutornuorten arvio pilotista.

Haasteeksi, mutta toisaalta mielenkiintoiseksi arvioinnissa ja aineiston keruussa osoitautui tutoreiden valinnan kautta kaksikielisyys. Kuudesta valitusta nuoresta neljä puhui pääosin vain ruotsia. Toinen ryhmähaastatteluista toteutettiin suomeksi ja toinen arvioinneista kokonaan ruotsiksi. Kaksikielisyys aiheutti paikoin haasteita ymmärtää toisiamme, mutta uskon, että kokemukset pystyttiin esittämään ymmärrettävästi. Ensimmäisessä tilaisuudessa tammikuussa koulutuksessa oli mukana myös kaksi ruotsinkielistä aikuista tulokkaamassa tarvittaessa.

Toisena haasteena aineiston keruussa oli nuorten tavoittaminen. Perinteinen sähköpostiyhteydenpito ei valittujen nuorten kanssa ollut kovin onnistunutta. Yhteyttä pyrittiin parantamaan tekstiviesteillä mutta arvioinnissa ei saatu kunnollista tietoa siitä, mitä nuoret olivat toteuttaneet.

Itsearvioinnin ja ryhmähaastatteluiden lisäksi tutornuorille lähetettiin webropol-kysely (liite 5.) syksyllä 2016. Kyselyllä pyrittiin selvittämään tarkemmin tutornuorten kokemuksia tutortoiminnasta ja näkemyksiä toimintamallin vaikuttavuudesta. Kyselyn vastaajajoukko oli kuusi (n=6) ja vastausprosentti oli 50 %. Kyselyssä selvitettiin tutornuor-

ten kokemuksia ennakkomateriaalista, rekrytointimateriaalista ja tutorkoulutuksen riittävyyttä. Koulutuksen osalta kysyttiin erityisesti, mitä hyvää ja mitä kehitettävää koulutuksessa koettiin olevan. Näiden lisäksi kyselyllä tiedusteltiin tutornuorten koetuista vaikutusmahdollisuuksista NouHätä!-kampanjaan ja tutortoiminnan vaikutuksesta nuorten pelastustaitojen kehittymiseen. Yhden keskeisimmän tavoitteen, (palokuntanuorisotoiminnan tunnettuuden lisääminen), osalta kysyttiin, onnistuttiinko tutortoiminnalla herättää nuorten kiinnostusta palokuntatoimintaa kohtaan. Lopuksi tutornuoret saivat antaa palautetta vapaasti ja ilmaista halukkuutensa osallistua tutortoimintaan uudelleen.

Kysely lähetettiin sähköpostilla suoraan tutoreina toimineille nuorille 2.10. Kysely oli avoinna kuukauden ja muistutusviestejä lähetettiin 8.10. ja 23.10., joiden jälkeen vastauksia saatiin lopulta kolmelta nuorelta. Vastaukset annettiin anonyymisti. Kysely toteutettiin suomeksi ja ruotsiksi.

5.2 Aineistoanalyysi

Aineiston analysointi aloitettiin ennakkomateriaalista ja pilottiin tehdystä toteutussuunnitelmasta. Analyysissa käyn läpi prosessinomaisesti kerätyn aineiston. Yksi NouHätä!-kampanjan tavoitteena vuonna 2015 oli saada uusia kouluja mukaan kampanjaan. Koulujen rekrytointi toteutettiin joulukuun alussa erillisen suunnitelman mukaisesti. Samassa yhteydessä valittiin ja kontaktoitiin tutorkoulut. Kouluiksi valikoitui aluksi Paraisten Seudun koulu, Piikkiön Yhtenäiskoulu, Puropellon koulu, Turun Lyseon koulu ja Skärgårdshavets Skola. Kontaktointivaiheessa kouluiksi tarkentuivat Puropellon koulu, Skärgårdshavets Skola ja Paraisten Seudun koulu. Tutoreiden rekrytointi aloitettiin pelastusliitossa joulukuun alussa lähettämällä mainokset palokuntanuoriso-osastoihin. Ruotsinkielisten alueiden palokuntanuorten rekrytointia tuki Finlands Svenska Brand- och räddningsförbund (FSB). Markkinoinnin ja rekrytoinnin tuloksena saatiin 6 nuorta mukaan tammikuun 2016 alkuun mennessä. Nuorista kaksi oli Paraisilta, kaksi Korppoosta ja kaksi Turun alueelta. Kaikki nuoret olivat palokuntalaisia ja iältään 15-18-vuotiaita. Nuorten rekrytointi toteutettiin painottaen nimenomaan valittujen koulujen alueita, mikä aiheutti haasteita nuorten mukaan saamiseksi. Nuorten rek-

rytöinnin jälkeen ilmeni haasteita koulujen osalta, sillä Paraisten Seudun koululle suunnitellut nuoret eivät puhuneet suomea, mutta koulu oli suomenkielinen. Paraisten Seudun koulu vaihdettiin lopulta Särilinska högstadiet -kouluun.

Tutorkoulutus toteutettiin 15.2.2016 ja se sisälsi turvallisuustaitojen ja perehdytyksen tutorointiaan. Koulutusta ennen järjestettiin koulutuksen suunnittelupalaveri pilotin toimijoiden toimesta 9.2.2016. Suunnittelupalaverissa sovittiin kouluttajat, koulutuksen työnjako, ajankohta ja paikka. Koulutustilaisuus järjestettiin Turussa Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen keskuspelastusasemalla. Turvallisuustaitoihin perehdytys toteutettiin perinteisenä luentona. Opetuksen tavoitteena oli antaa nuorille perehdytys NouHätä!-oppimateriaaliin, jonka avulla nuoret voisivat tarjota kasiluokkalaisille vertaistukea turvallisuustaitoihin. Opetuksen tueksi nuorille esitettiin NouHätä!-opintoase- man materiaaleja sekä tallennettua virtuaaliluentoa, joita he voivat myös käyttää hyö- dyksi käydessään kouluissa. Koulutukseen vaikutti haitallisesti ruotsinkielisen koulut- tajan sairastuminen, vaikka tilaisuudessa olikin läsnä kaksi aikuista ruotsinkielistä hen- kilöä kielenkääntäjinä. Kyselyn ja ryhmähaastattelun perusteella koulutus koettiin nuorten mielestä toimivaksi ja materiaali nähtiin riittäväksi tutoroinnin tueksi.

Tutoroinnin osuudessa nuorten kanssa keskusteltiin tutoroinnista kouluissa. Koulutus ei sisältänyt alkuperäisen suunnitelman mukaisia ryhmäytymistehtäviä tai esiintymisrohkeuteen liittyvää koulutusta. Itsearviointini perusteella koulutustilaisuus ei toiminut nuorten tutoroinnin koulutuksen osalta, sillä tilaisuudessa oli läsnä enem- män aikuisia henkilöitä kuin nuoria eikä nuorten kanssa päästy riittävään vuorovaiku- tukseen. Tutorkoulutuksen tarkoitus oli kannustaa nuoria omaehtoiseen toimintaan kouluissa palokuntanuorisotyön ja NouHätä!-kampanjan markkinoimiseksi. Arvioinnin perusteella, markkinointia suoritettiin jakamalla NouHätä!-esitteitä ja esittelemällä pa- lokuntatoimintaa. Koulutuksessa nuorten kanssa käsiteltiin ajatuksia mahdollisista tu- tortoiminnoista kouluissa kuten välituntimarkkinointia tai turvallisuusluennon järjestä- mistä.

Ennakkotieto tutoripilotista ja koulutuksesta ei arvioinnin mukaan ollut nuorille riittävää. Nuorilla ei ollut etukäteen käsitystä toiminnasta, johon he olivat lähteneet mukaan. Ar-

viointi perustuu nuorten haastatteluun koulutuksen aikana ja koulutuksen jälkeen käytyihin keskusteluihin nuorten kanssa. Tutornuorille teetetyn kyselyn vastaajista (n=3) kaksi kolmesta katsoi kuitenkin ennakkomateriaalin olleen riittävä. Yksi olisi toivonut etukäteismateriaalissa enemmän tietoa sellaisesta konkreettisesta toiminnasta, jota tutornuorten oli ajateltu tekevän. Nuorten rekrytointiin käytettiin rekrytointijulistetta (liite 3) ja arvioinnissa nousi esille pohdinta materiaalin kiinnostavuudesta nuorille. Kyselyn mukaan nuoret olivat kiinnostuneet julisteen perusteella osallistumaan tutortoimintaan, mutta aikuiset kokivat esitteen tietojen ja houkuttelevuuden vajavaisena. Teknisenä huomiona arvioinnissa nousi materiaalin musta väri, joka kuluttaa paljon tulostinväriä. Ryhmähaastattelussa toivottiin värien kääntämistä negatiiviseksi (musta tausta valkoiseksi kampanjan yleisilmeen mukaisesti). Ennakkomateriaalit olivat saatavilla verkosta osoitteessa www.nouhata.fi/tutor ja materiaali lähetettiin erikseen rekrytointin yhteydessä kaikille rekrytoitaville nuorille sekä pilotin organisoijille. Tutor-sana koettiin aikuisten kohdalla liian tuntemattomaksi termiksi, mutta nuorten mukaan tutor-sanan käyttö ei aiheuttanut haasteita. Haastattelussa kuitenkin selvisi, että nuoret olivat joutuneet selventämään toisilleen, mistä tutortoiminnassa on kyse.

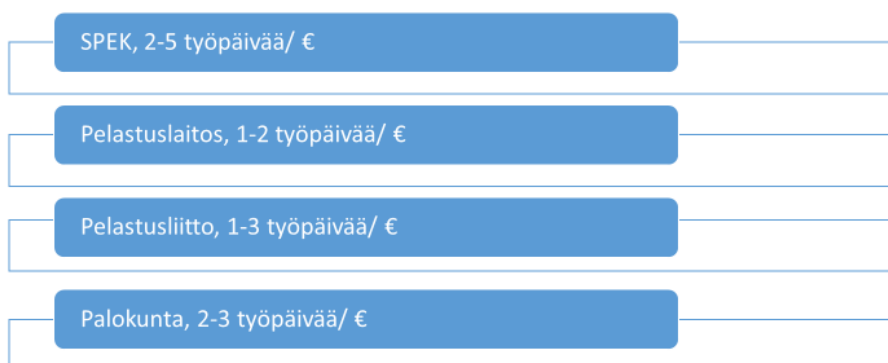
Yhteiskoulutuksen jälkeen järjestettiin erillinen Skype-palaveri kahdelle nuorelle, jotka olivat estyneitä osallistumaan koulutukseen. Skype-koulutuksessa heidän kanssaan käytiin läpi tutortoiminnan periaatteet, ja heille esiteltiin käytössä olevat materiaalit. Haasteeksi tässäkin etäkoulutuksessa muodostui vuorovaikutus ruotsiksi. Skype-koulutuksen jälkeen nuoret vielä erikseen soittivat varmistaakseen, mitä heidän oli määrä tehdä.

Arvioinnin perusteella tutorkoulutus kokonaisuudessaan jäi lopulta suppeaksi. Perusteena koulutuksen puutteille on seikka, että nuorille jäi epävarmuus siitä, mitä heiltä odotettiin. Epäselvyys toiminnasta niin Turun koulutuksen kuin Skype-koulutuksen jälkeen, osoittaa tarvetta kehittää koulutusta ja luoda enemmän malliesimerkkejä tutortoiminnan toteutuskeinoista. Lisäksi nuorten valinnassa tulee kiinnittää huomiota heidän innokkuuteensa ja kiinnostukseensa tutortoimintaa kohtaan. Nuorten ja nuorten ohjaajien epätietoisuus toteutettavasta tutortoiminnasta sekä valikoitujen koulujen ymmärrys tai tietoisuus sovitusta toiminnasta muodosti tutortoimintaan epäedullisia väärinkäsityksiä.

Ensimmäisen ryhmähaastattelun arvioinnin perusteella tutorpilotin järjestäjätahot eli SPEK, Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto ja Varsinais-Suomen Pelastuslaitos, olivat tyytyväisiä testatun mallin rooleihin. Jokainen oli kokenut oman roolinsa selkeänä ja ymmärtänyt roolinsa merkityksen toiminnalle. Roolijaossa olisi jatkossa hyvä ottaa huomioon myös palokuntanuoriso-osastojen vastuuhenkilöt. Kokeilussa tiedotus toteutettiin suoraan nuorille. Kun tieto valituista tutornuorista saavutti yhden palokuntanuoriso-osaston johtajan, ryhdyttiin tietoa välittämään tutornuorten lisäksi osastonjohtajalle. Ryhmähaastattelun perusteella paikallisella palokunnalla oli kuitenkin liian vähän ja liian myöhään tietoa toimintamallista. Koska ohjeet ja lähtötiedot oli viestitetty suoraan nuorille, ei ohjaajilla ollut riittävästi tietoa. Tämä koettiin arvioinnin mukaan aikuisten järjestäjien mielestä huonoksi. Paremman tiedonvälityksen myötä ohjaajat voisivat tarjota nuorille paremmin tukea tutortoimintaan. Samassa yhteydessä ilmeni, etteivät palokunnat tienneet tutornuorten ja koulujen välisestä kommunikaatiosta. Tiedon puutteen selkeä syy oli se, että vain nuoret olivat osallistuneet tutorkoulutukseen, jossa oli ilmoitettu, että nuoret ottavat itse yhteyttä etukäteen rekrytoituihin kouluihin ennen toimintaa. Paikallisen palokunnan vastuuhenkilöt olivat jääneet koulutuksen ulkopuolelle ja siten tieto jäänyt välittymättä.

Ensimmäisessä ryhmähaastattelussa nousi esille uudelleen pilotin alussa keskustelussa olleet resurssit. Pilotin järjestäjien käyttämät henkilötyöpäivät arvioitiin ja kirjattiin ylös tutortoiminnan ohjeistuksiin (kuva 7.). Resurssien käyttö aiheutti pilotin arvioinnin perusteella nuorten koulutuksen siirtymisen myöhemmäksi kuin oli suunniteltu eli vasta tammikuulle. Haastattelun perusteella resursseja ei koettu toimijoiden osalta mahdolliseksi toteuttaa. Tärkeimmäksi seikaksi arvioinnissa nousi resurssien suunnittelu ja varaaminen hyvissä ajoin. Resurssien merkitys toimintamallin toteuttamiselle on kuitenkin merkittävä ja on siten jatkossa kampanjan huolehdittava, että henkilöresurssit ovat riittävät.

Resurssit

Kuva 7. Arvio NouHätä!-tutor pilotin toimihenkilöresurssitarpeesta.

Kokeilun järjestäjien ryhmähaastattelussa yhtenä kokonaisuutena esille nousi tutortoiminnan ajoittuminen NouHätä!-kampanjan yhteyteen. Pilotin aikataulua pidettiin ongelmallisena nuorten rekrytoinnille. Marras-joulukuun koettiin myöhäiseksi palokuntanuorten viikkoharjoitusten hiljentyessä jo joulukuun alkupuolella. Kokeilu toteutettiin aikataulullisesti hieman myöhään ja valitettavasti koulujen ja nuorten rekrytointi venyi. Rekrytoinnin viipymisestä johtuen myös tutorkoulutus nähtiin toteutuneen liian myöhään vasta helmikuun puolella välissä. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti koulutus oli tarkoitus järjestää jo marras-joulukuussa. Ryhmähaastattelussa nousi esille, että nuorten rekrytointi tulisi järjestää jo syys-lokakuussa ja tutorkoulutus joulukuun alussa. Tällöin nuorille jäisi paremmin aikaa lähestyä kouluja ja samalla myöskin tarvittaessa kannustaa kouluja ilmoittautumaan NouHätä!-kilpailuun, jonka ilmoittautuminen päättyy tammikuun loppuun mennessä. Aikataulu tulisi suunnitella kerralla tiedoksi kaikille lähtien toiminnan järjestäjistä tutornuoriin.

Nuorten ryhmähaastattelussa esille nousi selkeä kiinnostus toimintamallia kohtaan. Ennakkomateriaalit olivat nuorten mielestä kiinnostavia, kuten kyselykin osoitti. Ajatus kokeilla jotain uutta toimi nuorten motivaatiolähteenä toiminnan alussa. Haasteena esille nousi toiminnan suunnittelu ja siihen liittyvä tuki. Tätä vahvasti myös arvioinnissa esille nousut seikka, että niin nuorille kuin palokuntien vastuuhenkilöille oli epäselvää, mitä toimintaa voisi toteuttaa. Toiminnan suunnittelun jälkeen toteutus koettiin varsin helpoksi ja selkeäksi. Yhden koulun osalta nuoret nostivat esille opettajien negatiivisen

asenteen toteuttamaansa toimintaa kohtaan, mikä turhautti nuoria. Opettajien reagointiin saattoi vaikuttaa viime hetkellä tapahtunut koulujen vaihto, minkä vuoksi heillä ei ollut tietoa nuorten suunnittelemaasta toiminnasta. Myöskään nuoret eivät osanneet ilmoittaa opettajille ennen kampanjointiaan. Ryhmähaastattelun perusteella tutortoiminta antoi nuorille voimaannuttavan tunteen ja nuoret kokivat ylpeyden aiheita toiminnastaan (kuva 6.).

Arvioinnin ongelmana oli nuorten tavoittaminen. Tarkkaa kuvaa siitä, mitä tutornuoret lopulta toteuttivat, ei saatu muodostettua. Nuorten esteet ryhmähaastatteluun osallistumiseen ja vajavaiset sähköpostivastaukset aiheuttivat todellisia haasteita arvioinnille. Webropol-kyselyyn nuorista vastasivat vain puolet. Haastatteluiden perusteella tutornuoret toteuttivat kaksi käyntiä kouluille, joissa NouHätä!-kampanjaa mainostettiin nuorille, opastettiin turvallisuustaidoissa ja markkinoitiin palokuntanuorisotoimintaa. Toisessa tilaisuudessa hyödynnettiin tutorkoulutuksessa jaettuja NouHätä!-esitteitä ja toisessa tilaisuudessa palokunta järjesti koululla turvallisuustilaisuuden, jonka yhteydessä tutornuoret toimivat palokunnan ohjaamissa tehtävissä.

5.3 Suositukset toimintamallin kehittämiseksi

Toimintamallin kokeilun arvioinnin perusteella voidaan todeta, että malli vaatii vielä kehittämistä. Kokeilukulttuuriin kuuluu epäonnistuminen ja niiden myötä toiminnan muuttaminen ja virheiden välttäminen uudelleen. Merkityksellistä on, kuinka epäonnistumiset analysoidaan ja miten analyysin pohjalta ratkaistaan toimintaan liittyvät ongelmat. Pilotin arvioinnin myötä löydettiin muutamia kehittämiskohteita ja ne muuttamalla, uskon että tutortoiminta voi saavuttaa merkittävän roolin. Suositukset eivät ole tärkeysjärjestyksessä vaan ne tulisi huomioida kokonaisvaltaisesti.

Ensimmäinen suositus kehitettäväksi: palokuntanuorten ja tulevaisuudessa myös aiempien vuosien NouHätä!-nuorten rekrytointia ja innostamista tulee aikaistaa pilotin aikataulusta. Rekrytointi tulee aloittaa syys-lokakuussa ja tutortoimintaan mukaan lähtevät nuoret tulee olla varmistettu viimeistään marraskuun aikana. Tämä mahdollistaa paremmin tutorkoulutuksen järjestämisen. Nuorten rekrytoinnissa tulee huomioida

käytettävä materiaali ja riittävän tiedon jakaminen toiminnasta. Tutoreiksi tulee valita motivoituneita, auttamishaluisia ja sitoutuneita nuoret.

Toinen suositus kehitettäväksi: tutorkoulutus tulee järjestää heti rekrytoinnin jälkeen marras-joulukuussa. Koulutusta tulee myös kehittää ja kasvattaa enemmän tutortoiminnalle ominaista ryhmäytymistä, esiintymistä ja yhteisöllisyyttä lisääviä harjoituksia. Koulutuksen kestoa tulisi pohtia: olisiko mahdollista järjestää yhden koulupäivän mittaista koulutusta, jotta koulutuksessa ehditään riittävän hyvin perehdyttämään nuoret ja selvittämään tehtävät. Koulutuksen koordinointi ja järjestäminen olisi järkevintä toteuttaa alueellisen pelastusliiton toimesta. Pelastuslaitoksen avulla voidaan toteuttaa substanssi-koulutus ja pelastusliiton toimesta tutorkoulutus. Tutorkoulutuksen tueksi keskusjärjestön olisi laadittava kirjallinen koulutusmateriaali, jonka pohjalta koulutus voidaan järjestää.

Kolmas suositus kehitettäväksi: nuorten parityöskentelyn sijaan voisi tutornuorista kerätä ryhmä, 4-6 (10) nuorta, tukemaan paremmin rohkeutta toteuttaa tutortoimintaa. Ryhmän etuna on vertaistuki ja ryhmävoima myös tutornuorille. Parityöskentelyssä olleen lähikoulun periaatteen sijaan, ryhmä voisi toimia laajemmalla toimintasäteellä ja ryhmän koko voisi tarvittaessa vaihdella.

Ryhmään kuulumisen tarjoaa sen jäsenille voimavaroja ja mahdollisuuksia. Ryhmässä jokaisen tulee kokea tyydytystä ja onnistumisia. Ryhmässä jäsenet voivat saada tukea, jos itsellään ei ole riittäviä valmiuksia toiminta. Jokaisella on oltava tärkeä rooli ryhmässä. Roolit ryhmässä muodostuvat erilaisten yksilöiden odotusten myötä. (Markkanen 2012, 13–21)

Neljäs suositus kehittämiseksi: nuorten ohjaajat palokunnissa tulee ottaa huomioon tutortoiminnan viestinnässä paremmin. Tutornuorten saama informaatio on hyvä välittää myös vapaaehtoisten palokuntien nuoriso-osastojen vastuuhjaajille. Näin saadaan riittävä vuorovaikutus palokunnan, tutornuorten ja tutortoimintamallin organisaattoreiden välille.

Viides suositus kehittämiseksi: tutorryhmän tulee kuvata toiminnan tarkoitus riittävän selkeästi ja asettaa rajat toiminnan toteutukseen. Tutorkoulutuksessa tulee ilmetä selkeästi, minkälaisesta toiminnasta on kyse, mutta ohjeistus ei saa rajoittaa liikaa nuorten toiminnan suunnittelua ja toiminnan konkreettisointia. Nuorille tulisi nimetä aikuiset tukihenkilöt, jotka voisivat tarjota neuvoa ja tukea nuorten tutortoiminnan toteutuksessa sekä ohjata tarvittaessa suunnitelmia. Palokuntanuorten kohdalla tukihenkilö voisi olla palokunnan nuorten ohjaaja ja vanhojen NouHätä!-oppilaiden kohdalla koulun opettaja tai mahdollisesti nuorisotyöntekijä.

Nuoret ovat teini-iässään kokeilevia ja joskus jopa kapinallisia. He tarvitsevat kuitenkin aikuisen tukea ja aikaa. Nuorille on asetettava rajoja mutta annettava mahdollisuus oppia uusia taitoja ja kokeilla rajoja. (Tikkanen & Härkönen 2010, 8-10) Nuoria osallistavassa ryhmätoiminnassa on tärkeää, että ohjaaja (aikuinen) ei itse päättää täysin toiminnasta vaan hän luovuttaa oikeuden päätöksentekoon nuorille. Tällöin aikuinen asettuu tukihenkilöksi, vaikka vastaisikin tavoitteiden saavuttamisesta. Ohjaajan tehtävä nuorten osaamisen ja ideoiden välillä korostuu. (Markkanen 2012, 22)

Kuudes suositus kehittämiseksi: toimintamallin kokonaiskulut muodostuvat tutortoiminnan organisoimisen henkilötyöpäivistä ja tutormateriaalista. Toimintamallin rahoitus tulee sisällyttää NouHätä!-kampanjaan. Tälläkin hetkellä on kampanjassa osoitettu käytettyä työaikaa hyväksyttävänä kuluna ja sen myötä voisi tutortoiminta sisällyttää hyväksytyihin työtehtäviin. Samoin kampanjan olisi tarjottava nuorille jokin tunnistettava asuste kuten huppari, t-paita tai pipo. Tässä yhteydessä tulisi kuulla nuoria ja kysyä mikä heitä kiinnostaisi.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli arvioida ja kehittää NouHätä!-pelastustaitokampanjan yhteydessä toteutettua tutortoimintamallia. Arvioinnilla pyrittiin selvittämään myös toimintamallin vaikuttavuutta ja merkitystä tutornuorille, palokuntanuorisotyölle ja kouluille. Arviointi toteutettiin itsearviointin ja kahden ryhmähaastattelun avulla. NouHätä!-tutortoimintamallin pilotti tehtiin kevyesti suunnittelemalla ja kokeilemalla. Kerätyt kokemukset pilotista ja tietoperusta auttavat kehittämään toimintaa seuraavan kokeilun

yhteydessä. Mielenkiintoisen, joskin haasteellisen, kokeilusta teki kaksikielisyys ja toiminnan moniulotteisuus kolmannen sektorin harrastustoiminnan, koulun, pelastustaitokampanjan ja pelastusalan viranomaisyhteistyön kannalta.

Arviointiaineiston tueksi lähestyin tutortoimintaa osallisuuden, vertaistoiminnan ja turvallisuuden tunteen muodostumisen tietoperustan kautta. Vuonna 2016 Suomi on tilaston mukaan toiseksi turvallisin maa (World Internal Security and Police Index, 2016, 19). Turvallisuuden tunne on subjektiivinen käsitys ja sen vahvistaminen tai tukeminen, on yksi askel siihen suuntaan, että hallitusohjelman mukainen tavoite maailman turvallisimmasta maasta voi toteutua.

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön kehittämistehtävän tavoitteen mukaisesti NouHätä!-tutorpilotin arvioinnin avulla onnistuttiin kehittämään toimintamallia ja luomaan suosituksia muun muassa järjestelyiden ja koulutuksen kehittämiseksi. Arvioinnin perusteella ei voida vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin tutortoiminnan merkityksestä nuorille, kouluille tai palokuntanuorisotoiminnalle. Tutkimuskysymyksistä tutornuorten kokemusten osalta voidaan kuitenkin todeta, että tutornuorten kokemusten perusteella toimintamallilla on merkitystä nuorille. Merkityksestä huolimatta heille lähetettyyn kyselyyn vastanneista vain yksi kolmesta nuoresta olisi valmis osallistumaan tutortoimintaan uudelleen. Toimintamallin tarkkaa merkitystä tai tuloksellisuutta ei voitu määritellä koska tarkkaa lähtötilannetta muiden osapuolten (nuoret ja koulu) kohdalla ei ehditty kuvata eikä vaikutusta voitu arvioida vähäisen tutortoiminnan vuoksi.

Opinnäytetyön arvioinnin ja siinä käsitellyn tietoperustan perusteella voidaan kuitenkin todeta, että nuorten osallistaminen tutortoimintaan aktivoi nuoria ja ehkäisee myös syrjäytymistä. (Pihlaja ym. 2013, 6) Nuorten osallistaminen tutortoiminnassa on arvioinnin perusteella nuorille merkityksellistä. Arnsteinin (1969) osallistamisen teorian näkökulmasta, voidaan tutortoiminnan sanoa muodostavan kumppanuutta nuorten ja aikuisten välille (6. partnership). Kumppanuuden voidaan osoittaa syntyneen siitä, että tutortoiminnassa nuoret ovat tasavertaisina vaikuttamassa toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja heillä on mahdollisuus jopa päätöksentekoon, joka puolestaan sitouttaa heitä

toimintaan. NouHätä!-tutortoiminnassa nuoret jakavat omia kokemuksiaan ja luovat yhteisöllisellä tavalla oppimista tukevaa ympäristöä. Vertaistuella voidaan lisätä ihmisten ymmärrystä omasta elämäntilanteesta ja tukea ihmisiä hyödyntämään voimavarojaan elämässään (Laimio ym. 2010, 11.13). Kokemustiedon avulla nuoret voivat jakaa toisilleen tietoa turvallisuudesta ja auttaa ymmärtämään, kuinka tärkeää on turvallisuusajattelun huomioon ottaminen arjessa. Oppiminen vertaistoiminnan avulla on yhteisöllinen tapa ratkaista ongelmia ja osallistaa ihmisiä. Turvallisuuden tunne lisääntyy eniten perheen ja lähipiirin myötä mutta merkittävä tekijä turvallisuuden tunteen muodostumiseen on myös yhteisöllisyydellä. NouHätä!-tutortoiminnan onnistuessa, voidaan sen sanoa edistävän yhteisöllisyyttä, osallisuutta, oppimista ja sosiaalista vahvistamista. Tutortoiminnan avulla lisääntyvän tietotaidon myötä, luodaan myös mahdollisuus nuorten turvallisuuden tunteen vahvistumiselle.

Palokuntanuorisotoiminnassa vahvistetaan nuorten sosiaalisia kontakteja ja taitoja, mahdollistetaan nuorten osallistuminen toimintaan omana itsenä ja luodaan turvallinen yhteisö nuoren kasvulle. Palokuntanuorisotoiminnan markkinoiminen on mahdollista NouHätä!-kampanjan tutortoimintamallin avulla. Jotta markkinointi olisi hedelmällistä, on edellytys, että palokunnat ovat valmiina vastaanottamaan nuoria. Toimintamallin aikana tutornuorten, palokuntien ja toimintamallin järjestäjien välinen yhteistyö on yksi tärkeimmistä tekijöistä. Jo palokuntanuorten rekrytointivaiheessa tulee palokunnat ottaa osaksi toimintamallia. Näin varmistetaan riittävä tiedonvälitys ja tutortoiminnan suunnitelmissa voidaan huomioida palokuntien tarpeet ja mahdollisuudet uusien jäsenten vastaanottamiseen.

Toimintamallin arvioinnin avulla saatiin nostettua esille järjestämiseen liittyviä haasteita. Toimintamallin aikatauluttaminen tulee aloittaa jo keväällä suunnittelun yhteydessä. Tällöin tulee tiedustella alueet, jotka ottavat toimintamallin käyttöön ja on sovittava tarvittavista resursseista sekä rooleista. Nuorten ja koulujen innostaminen mukaan tutortoimintaan tulee tehdä syksyllä hyvissä ajoin ennen vuoden vaihdetta. Koulutuksen järjestäminen tutornuorille on ensiarvoisen tärkeää ja se tulee toteuttaa ennen tammikuuta, jotta tutortoiminnalle jää riittävästi aikaa ja että nuoret voivat samalla kannustaa kouluja luomaan NouHätä!-kilpailujoukkueita. Tutorkoulutuksen tulee sisältää turvallisuustaitojen lisäksi tutortoiminnan perusteet. Kouluttajien tulee huolehtia, että

nuoret ymmärtävät toiminnan tarkoituksen ja että toiminnan tavoitteet kirjataan selkeästi. Tutortoiminnan toteuttamisessa vuorovaikutus koulujen kanssa on tärkeää. Vain hyvin viestittynä voidaan koulujen toimintakulttuuria hyödyntää tutortoiminnassa. Vuoropuhelu koulujen vastuuhenkilöiden kanssa mahdollistaa riittävän ymmärryksen toiminnan tarkoituksesta ja tavoitteista.

Toimintamallin rahoitus ja resurssit tulee ratkaista ennen toimintamallin laajentamista. Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että toiminnanmallin onnistunut toteutus vaatii riittävät resurssit käytännön järjestelyihin, koulutukseen, rekrytointiin ja raportointiin. Ratkaistavaksi tulee siis henkilötyöpäivien rahoittaminen. Tutorkoulutuksen järjestäminen muodostaa rekrytoinnin ohella suurimman henkilötyöpäivätarpeen. Koulutukseen käytettävä henkilötyöpäivämäärä on arviolta 2-4 päivää riippuen kouluttajista. Koulutuksen kustannuksiin voidaan vaikuttaa, jos kouluttajat toimivat vapaaehtoisina palkatun henkilöstön sijaan. Tutoreille hankittiin pilotissa hupparit ja yhtenäinen asuste olisi hyvä olla käytössä myös jatkossa. Tutornuorten määrä ratkaisee asustekustannusten suuruuden. Toimintamallin tulee saada virallinen asema sekä rahoituksen että toiminnan osalta NouHätä!-kampanjassa jos se halutaan laajentaa valtakunnallisesti osana kampanjaa.

On huolestuttavaa, että nuorilta tulleen palautteen mukaan opettajat ovat suhtautuneet negatiivisesti nuorten toimintaan koulussa. Palautteen perusteella opettajat olivat pitäneet nuorten kampanjointia ”laittomana” ja ilman lupaa tapahtuneena markkinointina. Tähän on voinut vaikuttaa se seikka, että kyseiseen kouluun ei oltu yhteydessä NouHätä!-kampanjan tai järjestäjien toimesta ennen nuorten toiminnan aloittamista koulujen vaihdon vuoksi. Erityisen tärkeää on siis tiedostaa viestinnän merkitys ja koulujen suhtautuminen sekä NouHätä!-pelastustaitokampanjaan että NouHätä!-tutortoimintaan. Koulujen ja erityisesti opettajien negatiiviseen suhtautumiseen tulisi vaikuttaa kertomalla NouHätä!-kampanjan hyödyistä, olemassa olevasta tukimateriaalista sekä tutoreiden tuomasta lisäävusta. Tapahtunut osoittaa myös sen, että on olennaista tuntee koulujen toimintakulttuuria.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan koulujen yksilöllistä tapaa suhtautua ja toimia niihin kohdistuviin opetus- ja kasvatustehtäviin. Toimintakulttuuria on se, mikä muodostaa

koulutyön laadun kuten koulumaailmaan liittyvät säännöt, ohjeet, arvot tai kriteerit. Siihen voidaan katsoa myös ulkopuolinen toiminta, kampanjat tai tapahtumat. Toimintakulttuuri mainitaan myös opetussuunnitelman perusteissa mutta siitäkin huolimatta se rakentuu jokaisessa koulussa erilaiseksi. (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 34; Kiilakoski 2016, 68)

Koulujen toimintakulttuurin on tunnistettu olevan säädelyä ja hyvin opetussuunnitelmaorientoitunutta. Tämän vuoksi opetussuunnitelman ulkopuolisten toimintojen kuten nuoristoiminnan, on ollut vaikea saada asemaa koulujen toimintakulttuurissa. (Kiilakoski 2016, 72-74) NouHätä!-kampanjassa voisi olla järkevää lähestyä kouluja myös nuorisotyön kautta. Nuorisotyön etuna voidaan nähdä nuoria osallistava, mukautuva ja nuorten omaehtoista toimintaa tukeva toiminta, jonka lisäksi nuorisotyöntekijät omaavat kokemusta moniammatillisesta työskentelystä (Soanjärvi 2007, 157).

Kuva 8. Prosessi toimintamallin toteuttamiseksi.

Huomioitavaa on myös ihmisten toimintatapojen erot. Vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu, kun toimitaan moniammatillisessa ympäristössä ja ammatillisen sekä vapaaehtoistoiminnan yhdistelmänä. Viestinnän tulee olla riittävän selkeää, yksiselitteistä ja

avointa, jotta viesti tavoittaa kaikki asiaan sitoutuneet. Olennaista on, että jokainen mukana oleva kokee osallisuuden tunteen ja ymmärtää toimintansa merkityksen. Monikanavaisuus viestinnässä on tärkeää ja oikeiden kanavien kohdentaminen eri kohderyhmille on olennaista viestinnän onnistumiseksi. Nuorten tavoittamiseen tulee löytää sähköpostin lisäksi muita vaihtoehtoisia kanavia kuten WhatsApp tai Facebook, joihin myös aikuisten tulee mukautua.

Tämän opinnäytetyön arvioinnin tulokset vaikuttavat seuraavan käynnissä olevassa kokeilukierroksen toteutukseen. Toisen kokeilun myötä voidaan paremmin arvioida tutortoiminnan vaikutuksia niin nuorille kuin koulullekin sekä nuorten turvallisuusasenteisiin ja taitoihin. Toimintamallin toteuttaminen uudestaan kokeiluna on tärkeää. Tämän opinnäytetyön valmistumisen aikaan, toinen kokeilu on jo käynnissä. Vaikka ensimmäisen kokeilun osalta ei tuloksellisuutta voitu arvioida, antoi se nuorille ja toiminnan järjestäjille myönteisiä kokemuksia ja tarkoitus nähtiin erittäin hyvänä. Toisessa kokeilussa laajennetaan toimintamallin toteuttamista edellisten vuosien NouHätä!-oppilaiden avulla. Näin voidaan saada aikaiseksi kokemuksia, joiden avulla luodaan pysyvä toimintamalli nuorten osallistamiseksi kampanjassa.

6.2 Pohdintaa

Opinnäytetyöni kannalta on olennaista, että olen arvioinut tutortoimintaa mahdollisimman neutraalisti. Oma sidonnaisuuteni tutor- ja palokuntatoimintaan on kuitenkin vaikuttanut työhöni ja suhtautumiseeni tutkimuksen tuloksiin ja sen johtopäätöksiin. Vuosien kokemukseni pohjalta koen edelleen vapaaehtoisen palokunnan olevan melko holhoava ja jopa ylisuojeleva jäseniensä osalta sekä hierarkkisen johtamiskulttuurin yhteisö. Tähän vaikuttaa palokuntatoiminnan merkittävä rooli pelastustoimen onnettomuuksien hoitamisessa. Valitettavasti tiukka operatiivinen johtamiskäytäntö heijastuu suoraan yhdistystoimintaan ja sitä kautta nuorisotoimintaan.

Kynnys antaa nuorten päättää toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta on vieläkin erittäin korkea. Aikuisten rooli, vaikutus ja tuki niin muuallakin yhteiskunnan nuorisotyössä ja palokuntanuorisotoiminnassa on tärkeää, mutta näen nuorten osallistami-

sella huomattavia etuja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta niin turvallisuuden rakentamisessa kuin yhteisöllisen ja demokraattisen päätöksenteon kannalta. Yhteiskunnallisten vaikutusten lisäksi haluan nostaa esille osallistamisen merkityksen itse nuorelle. Aito dialogi nuorten kanssa ja todelliset osallistamisen teot näkyvät nuorten selviytymisessä arjessa nyt ja tulevaisuudessa. Ensimmäisessä NouHätä!-tutortoiminnan koulutuksessa aikuisten läsnäolo lisäsi nuorten arkuutta ja epävarmuutta; joskin ensimmäinen koulutus oli toimintamallinkin kannalta vasta tunnustelua. En kuitenkaan näe, etteivät nuoret kykenisi toimimaan omaehtoisesti vaan pikemminkin tarvitsevan hie- man enemmän huomiota, kannustusta ja tukea.

Tutortoimintamalli on, kuten jo aikaisemminkin tässä työssä mainittu, erinomainen tapa osallistaa nuoria. Haluaisin vielä kuitenkin haastaa meitä aikuisia pohtimaan, olisiko nuorista mahdollista koota työryhmä NouHätä!-ohjausryhmän tueksi. Uskon, että ryhmän avulla voisimme kasvattaa nuorten kiinnostusta NouHätä!-kampanjaa ja yleistä turvallisuuskulttuuria kohtaan. Uutena ajatuksena opinnäytetyöni perusteella nousi esille ajatus myös kouluissa tehtävän nuorisotyön hyödyntämisestä kampanjassa.

Kuten aikaisemminkin tässä tekstissä on todettu, on säädösten ja normien eli rakenteellisten toimien lisäksi, tehtävä aitoja tekoja, joilla nuoria osallistetaan. Näissä tilanteissa nuorten pitää antaa toimia omaehtoisesti. Lopuksi haluan nostaa yhden edellisen vuoden NouHätä!-oppilaan ajatuksen tutortoiminnasta. ”Jos saataisiin heitettyä koukku jollekin nuorelle, joka on rajalla osallistumisen suhteen (NouHätä!-kampanja tai VPK), niin sehän olisi hyvä!”

LÄHTEET

Airaksinen, Timo 2012. Yksilöturvallisuutta etsimässä. Tampere: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Arnstein, Sherry R. 1969. "A Ladder of Citizen Participation". AIP Journal: Vol. 35 No. 4.

Auvinen, Ari-Matti & Liikka, Pia 2015. Osallistamisen käsikirja. Hämeenlinna: Suomen eOppimiskeskus ry.

Danska-Honkala, Katja & Poteri, Martti 2011. Kohdennettu nuorisotyö sosiaalisen vahvistamisen kontekstissa. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Lundbom, Pia & Herranen, Jatta (toim.). Helsinki Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK.

Eskelinen, Kaisa 2017. Palokuntien toiminnan aloittamiseen ja lopettamiseen johtavat syyt -hankkeen loppuraportti, käsikirjoitus. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Holm, Jaana 2010. Ihmisen kohtaaminen ja arvostava vuorovaikutus – vertaisryhmätoiminnan kulmakivi. Teoksessa Vertaistoiminta kannattaa. Laatikainen, Tanja (toim.). Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA.

Horelli, Liisa 2002. A Methodology of participatory planning. In R. Bechtel & A. Churchman (eds), Handbook of Environmental Psychology. John Wiley, USA.

Jelly a, järjestötietopalvelu. Viitattu 29.11.2016. <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuus-aineistoa/osallisuus-sanasto/>. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys 2015

Jelli b, järjestötietopalvelu. Viitattu 29.11.2016 <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuus-aineistoa/osallisuus-sanasto/>. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys 2015

Jäntti, Lauri 2003. Yhteisöllisen ja tilannesidonnaisen oppimisen tukeminen yritysympäristössä. Artikkelilehdessä Työn Tuuli 2/2003. http://www.henryorg.fi/files/704/49-57_Lauri_Jantti.pdf

Jyrkämä, Olli 2010. Vertaistukiryhmä käyntiin. Teoksessa Vertaistoiminta kannattaa. Laatikainen, Tanja (toim.). Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA.

Jyväskylän yliopisto. Viitattu 25.10.2016. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/fenomenologinen-analyysi>

Kekki, Tuula & Mankkinen, Teija 2016. Turvassa? Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 8/2016.

Kiilakoski, Tomi 2016. Koulu on enemmän; nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Helsinki: Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja 107.

Kivijärvi, Terhi 2016. Pro gradu -tutkielma: ”Et mul on virkaa täs maailmas” -Yli Hyvä Juttu luo toivoa syrjäytyneille nuorille. Turun yliopisto.

Kuntalaki 410/2015. Viitattu 25.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>

Laimio, Anne & Karnell, Sonja 2010. Vertaistoiminta – kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Vertaistoiminta kannattaa. Laatikainen, Tanja (toim.). Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA.

Limnell, Jarmo & Majewski, Klaus & Salminen, Mirva 2014. Kyberturvallisuus. Saarijärven Offset OY: Docendo Oy

Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011 (toim.). Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK.

Lämsä, Anna-Liisa 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja Nuorten sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Oulu; Oulu university press.

Mertsalmi, Alekski 2015. Perustietoa Nouhätä!-kampanjasta. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Markkanen, Eeva-Liisa 2012. Kuulun! Välineitä ryhmätoiminnan tukemiseen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Muurinen, Timo & Laulaja, Timo & Hako, Jukka 2016. Urheiluopistosäätiön kirjoitus julkaistu STT:n sivulla. Viitattu 14.10.2016. https://www.sttinfo.fi/tiedote?releaseId=52425554&utm_source=twitterfeed&utm_medium=twitter&publisherrId=1397963.

Myllyniemi, Sami 2010. Puolustuskannalla; nuorisobarometri 2010. Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 107. Helsinki; Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Niemelä, Pauli 2000. Turvallisuuden käsite ja tarkastelukehikko. Teoksessa Inhimillinen turvallisuus. Niemelä, Pauli & Lahikainen, Anja-Riitta (toim.). Tampere: Vastapaino.

NouHätä! 2015. Viitattu 14.10.2016. <http://nouhata.fi/kampanja/>

Nuorisolaki 72/2006. Viitattu 14.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät; uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Sanoma Pro.

Paajanen, Pirjo 2001. Perhebarometri 2001: Lapsen vapaa-aika huoltajan silmin. Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 12/2001. Helsinki.

Pessi, Anne Brigitta & Seppänen, Marjaana 2011. Yhteisöllisyys. Teoksessa Hyvinvointi; Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna; Gaudeamus.

Pihlaja, Kirsi & Hasari, Tiina 2016. Tutortoiminnan opas; ammatillisen koulutuksen tutortoiminnasta vastaaville henkilölle. Teoksen toimittanut Ågren, Kirsi. Tampere: Yhteinäisyyttä tutortoimintaan -hanke; MLL, SAKU ry ja SAKKI ry.

Pihlaja, Kirsi & Snellman-Aittola, Marja 2013. Ryhmää rakentamassa; opas tutortoimintaan. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Reunanen, Liisa 2013. Nuorten osallisuuden ja osaamisen edistäminen vapaa-ajan toiminnassa. NOTKE-hankkeen hyvät käytännöt. Turku: Koulutussosiologian tutkimuskeskus (RUSE), Turun yliopisto.

Rousku, Sirkka 2009. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta kunnissa. Opas lakisääteisen suunnitelman laadintaan osa 2. suunnitelman seuranta ja arviointi. Helsinki: Suomen Kuntaliitto

Rouvinen-Wilenius, Päivi 2014. Kohti osallisuutta – mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa Osallisuuden jäljillä. Jämsen Arja & Pyykkönen Anne 2014 (toimi.) Saarijärvi; Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry.

Sisäasiainministeriö 2012. Turvallisempi huominen; sisäisen turvallisuuden ohjelma. Helsinki; Sisäasiainministeriön julkaisusarja 26/2012.

Sisäasiainministeriö 2014. Sisäinen turvallisuus tulevaisuuden menestystekijänä ja hyvinvointimme varmistaja. Sisäministeriön tulevaisuuskatsaus. Sisäministeriön julkaisu 29/2014.

Sitra, 2013. Viitattu 3.12.2016. <http://www.sitra.fi/tulevaisuus/uusi-turvallisuus>

SPEK a, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry 2016. Palokuntanuorisotyön toimintatilasto vuodelta 2015.

SPEK b, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry 2016. Palokuntanuorisotyön tavoitteet. Viitattu 29.11.2016 <http://www.spek.fi/Suomeksi/Palokuntatoiminta/Palokuntanuoret/Toiminta>

SPEK c, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry 2015. Viitattu 29.11.2016 <http://www.spek.fi/news/Biisonimafia-ja-kahdeksaluokkalaiset-nayttavat-pelastustaitonsa-NouHata!-loppukilpailussa/bhnty4pz/e2feaf39-7ba9-4bbb-a088-e5c6bdd535e6>

Särkelä-Kukko, Mona 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Osallisuuden jäljillä. Jämsen Arja & Pyykkönen Anne 2014 (toimi.). Saarijärvi; Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry.

Taloustutkimus 2015. Palokuntatoiminnan tunnettuus. Tilaaaja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry.

Tervonen, Jussi 2009. Lasten ja nuorten osallisuuden käsikirja. Tampere; Jyväskylän kaupunki, Oulu nuorisoasiainkeskus opetustoimi, Tampereen kaupunki & Opetusministeriö

Tikkanen Pirjo & Härkönen Pasi 2010. Vauhdilla aikuisuuteen? Selviytymisopas nuorten vanhemmille. Espoon seurakuntayhtymä/ Leppävaaran seurakunta ja Espoon kaupungin nuorisotoimi/ Leppävaaran alue.

Ukkonen, Milla 2013. Nuoret toiminnan kehittäjinä nuortentalo katutason toiminnassa. Teoksessa Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Era, Taina (toim.). Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Vahtivaara, Julia-Maarie 2010. Kokemustieto – vertaistuesta vaikuttamiseen. Teoksessa Vertaistoiminta kannattaa. Tanja Laatikainen (toim.). Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA.

van den Bosch, Suzanna 2010. Transition Experiments: Exploring societal changes towards sustainability. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Vesalainen, Risto 2015. Keskustelu. Helsinki

Vornanen, Riitta & Miettinen Janissa 2010, Nuorten turvattomuus ja epävarmuus vuonna 2010. Teoksessa Puolustuskannalla; Nuorisobarometri 2010. Toim. Myllyniemi, Sami. Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 107. Helsinki; Opetus- ja kulttuuriministeriö.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989. YK yleiskokous. Viitattu 14.10.2016.

World Internal Security and Police Index, 2016. Viitattu 5.12.2016 http://wispidex.org/sites/default/files/downloadables/WISPI%20Report_EN_WEB_0.pdf

Wrede, Georg Henrik & Walldén, Jaana & Meriläinen, Carita & Lindqvist Janina, 2015. Nuorisolain uudistaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:16.

LIITTEET

Liite 1. NouHätä!-tutor pilotin suunnitelma

Liite 2. NouHätä!-tutor pilotin ohjeet

Liite 3. NouHätä!-tutor rekrytointijuliste

Liite 4. NouHätä!-tutor logo

Liite 5. Kyselylomake tutornuorille

Liite 6. Kuva pilotin tutor-nuorista

Liite 1. NouHätä!- tutor pilotin suunnitelma

PALOKUNTANUORISTA NOUHÄTÄ! –TUTOREITA

Tarkoitus

Aktivoidaan palokuntanuoria kouluttamaan ja ohjaamaan NouHätä! -joukkueita omalla asuinalueellaan. Samalla kannustetaan uusia kouluja osallistumaan NouHätä! –kilpailuun sekä nuoria liittymään vapaaehtoisein palokuntiin. Tutortoiminta toteutetaan pilottina Varsinais-Suomen alueella koska sen alueella osallistuneiden koulujen määrä oli suhteellisesti alhaisin (38%, 2015).

Tavoite

Tavoitteena on pilotin myötä laajentaa tutortoiminta valtakunnalliseksi ja opettaa yhä osaavampia nuoria sekä markkinoida ja esitellä palokuntanuorisotoimintaa.

Käytännössä

SPEK järjestöpalvelut-yksikkö suunnittelee tutorpaketin joka sisältää oppimateriaalia ja neuvoja palokuntanuorelle, joita hän voi hyödyntää valmentaukseen NouHätä! -joukkueita. Lisäksi valtakunnallisen kampanjan kautta tuotetaan tutorvarusteet (huppari, pipo tai muuta vastaavaa) sekä kustannetaan aktiivisimman tutorin palkinto eli VIP-matka seuraamaan loppukilpailua Kuopioon (sis. matkat, ruoka ja majoitus).

Pelastusliitto kerää omalta alueeltaan 14-17 -vuotiaita palokuntanuoria (erillisen arvion mukaan määrä) ja järjestää heille tutorkoulutuksen valtakunnallisen paketin mukaisesti, jossa käydään yhteisesti läpi tutortoiminnan perusteet, syvennetään oppimateriaaliin liittyvää tietoa ja jaetaan tutorvarusteet (huppari/ pipo/ yms.).

Pelastuslaitos tukee aktiivisesti palokuntanuorten avulla alueen koulujen kannustamista mukaan kilpailuun. Pelastuslaitos osallistuu tutorkoulutukseen henkilöpanoksella tuomalla ammattitaitoista osaamista ja koulutusta tutoreille.

Koulutuspaketti ja tutorkoulutus järjestetään osana palokuntien järjestötoimintaa SPEK:ssa ja pelastusliitossa. Tutorointi tukee palokuntanuorten osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia erilaisiin turvallisuustoimintoihin ja kahdeksaluokkalaisten nuorten turvallisuustietouden kasvattamista sekä parantaa NouHätä! -hankeen toimijoiden yhteistyötä uudistamalla kilpailun toteuttamiskeinoja.

Talous

NouHätä –hanke rahoittaa toiminnasta materiaalit, varusteet ja palkintomatkan. SPEK järjestötoiminta tuottaa mallin ja koulutusmateriaalin sisällön. Pelastusliitto järjestää alueellaan tutorkoulutuksen osana NouHätä –toimintaa (2016) ja palokuntien järjestötoimintaa. Pelastuslaitos tukee koulutusta ammattitaitoisten kouluttajien kautta ja tukee myös oman alueen NouHätä! -markkinointia kouluille, osallistumisaktiivisuuden kasvattamiseksi. Jokainen toimija budjetoit erikseen oman toiminnan kulut, ellei niitä ole mahdollista sisällyttää suoraan NouHätä! –hankkeeseen kuten tähänkin asti.

Aikataulu

Syksyllä 2015 tuotetaan koulutusmateriaali valmiiksi tutoreille. Pelastusliitto järjestää koulutuksen joulutammikuussa (2015-2016). Tutorit toimivat valmentajina kouluissa koulutuksen jälkeen aina aluekarsintoihin asti ja jatkavat joukkueiden kanssa jos joku niistä pääsee loppukilpailuun. Tutorit voivat sopia tarvittaessa järjestelyistä oman palokuntansa kanssa, jos he haluavat tarjota erityiskoulutusta palokunnallaan. Aktiivisin tutor palkitaan kisamatkalla NouHätä! –loppukilpailuun.

Suunnittelupalaveri (Skype)

Osallistujat SPEK, VS-pelastuslaitos, LSPÉL. Doodle marraskuun ensimmäiselle viikolle.

Liite 2. NouHätä!-tutor pilotin ohjeet

NOUHÄTÄ!

Tutor-toimintamalli

- Tarkoituksena on
 - osallistaa nuoria NouHätä! –pelastustaitokampanjan toteuttamisessa
 - tarjota nuorille vertaistukea turvallisuusajatteluun
 - innostaa nuoria osallistumaan NouHätä! -kilpailuun
 - markkinoida sopimuspalokuntatoimintaa nuorille
 - lisätä koulujen kiinnostusta NouHätä! –pelastustaitokampanjaan tutor-toiminnan avulla
- Tavoitteena on
 - luoda pysyvä nuoria osallistava valtakunnallinen toimintamalli NouHätä! –pelastustaitokampanjaan
 - kasvattaa vastuuntuntoisia ja turvallisuustaitoisia nuoria
 - saada useampia kouluja osallistumaan NouHätä! –pelastustaitokampanjaan jollain tasolla
 - rekrytoida uusia palokuntanuoria mukaan palokuntiin

Tutor-toimintamallin toteutus

- 1) Rekrytoidaan koulut, jotka haluavat osallistua NouHätä! – pelastustaitokampanjan tutortoimintaan
- 2) Rekrytoidaan nuoret tutoreiksi mukana olevien koulujen alueelta
 - 1) koulututetaan tutorit NouHätä!-oppimateriaalin avulla
 - 2) ohjeistetaan tutorit (toiminta, kirjaaminen ja palaute)
 - 3) varustetaan tutorit (paidat/ hupparit/ pipot/ muut välineet)
- 3) Tutorit järjestävät kouluissa opetus- ja tapaamistilaisuuksia hyödyntäen omaa osaamistaan ja NouHätä! –oppimateriaalia
- 4) Tutorit valmentavat mahdollisia kilpailujoukkueita
 - 1) tutorit voivat kutsua kilpailujoukkueet palokuntiinsa harjoittelemaan
- 5) Arviointi (tilastot, kyselyt, vaikuttavuus)
- 6) Kehittäminen

Tutor-toimintamallin pilotointi 2015-2016

- Tutor-toimintamalli pilotoidaan 2015-2016 Varsinais-Suomessa
- Alueelta on rekrytoitu 4 koulua (Piikkiön yhtenäiskoulu, Puropellon koulu, Paraisten seudun koulu yhdessä Skärgårdshavets skolan kanssa)
- Koulujen alueiden sopimuspalokunnista rekrytoidaan palokuntanuoret pilottiin mukaan NouHätä!-tutoreiksi
- Varsinais-Suomen Pelastuslaitos järjestää nuorille koulutuksen tammikuussa ja SPEK ohjeistaa tutortoiminnan perusteet palokuntanuorille
- Nuoret toteuttavat tutortoimintaa kouluissa itsenäisesti ja aktiivisesti, toimintatapoina voivat olla koulutus- tai tapaamistilaisuus koululla tai palokunnalla (riippuen osallistujamäärästä), nuoret voivat itse suunnitella toteutusta (toteutus helmi-huhtikuu)

Tutor-toimintamallin pilotointi 2015-2016

- Pilotin yhteydessä toteutetaan toimintatutkimus jonka avulla kehitetään toimintamallia. Toimintatutkimus toteutetaan opinnäytetyönä Humanistiseen ammattikorkeakouluun.
- Mukana pilotoinnissa ovat Varsinais-Suomen Pelastuslaitos (kouluttaa nuoret), Länsi-Suomen Pelastusalan liitto (rekrytoi palokuntanuoret yhdessä palokuntien kanssa), Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (rekrytoi koulut, tuottavat ohjeet ja materiaalit) ja Valtteri Tervala (tuottaa opinnäytetyön toimintamallin kehittämiseksi)
- Toimintamallin merkitystä arvioidaan pilotin avulla ja kehitetään edelleen

Ohjeet nuorten ohjaajille ja nuoriso-osaston johtajalle

- Pilotin onnistumiseksi pyydämme ystävällisesti rekrytoimaan palokunnistanne kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaista palokuntanuoria NouHätä!-tutoreiksi
- Tutorit toimivat pareina joten haemme jokaiseen valittuun kouluun kahta palokuntanuorta (yht. 8 nuorta)
- Tutoreiden tehtävinä ovat kahdeksäsluokkalaisten nuorten tukeminen turvallisuusasioissa, kannustaa NouHätä!-kilpailuun ja toimimaan kilpailujoukkueen ”valmentajina”
- Kirjatkaa ylös kiinnostuneiden nuorten yhteystiedot ja ilmoittakaa nuoret Länsi-Suomen Pelastusalan liittoon (LSPEL) Anssi Lammiselle (anssi.lamminen@lspel.fi) ja Varsinais-Suomen Pelastuslaitokselle Tanja Uusitalolle (tanja.uusitalo@turku.fi)

Ohjeet nuorten ohjaajille ja nuoriso-osaston johtajalle

- Varsinais-Suomen Pelastuslaitos järjestää koulutuksen nuorille Turussa tammikuussa 2016
- Ilmoittautumisen jälkeen, nuoret ja nuorten ohjaajat saavat lisätietoa koulutuksesta
- Nuorten tulee pystyä osallistumaan koulutukseen itsenäisesti tai jos mahdollista, niin palokunta voisi toimia nuorten tukena kuljetuksissa

Ohjeet tutoreille

- Tutorit auttavat muita nuoria huomioimaan turvallisuusasioita
- Tutorit perehdyttävät muita nuoria turvallisuusajattelun perusteissa
- Tutorit kertovat omista kokemuksistaan turvallisuusasioissa
- Tutorit toimivat pareittain lähialueen kouluissa
- Tutoreiden tulee pystyä matkustamaan itsenäisesti koulutukseen Turkuun ja sovittuun kouluun pilotin aikana (matkat tulee suorittaa omakustanteisesti)
- Tutoreiden tulee sopia koulun kanssa tilaisuuksista ja suunnitella niiden sisältöä (SPEK tuottaa malleja avuksi ja käytössä on myös NouHätä!-materiaalit suomeksi ja ruotsiksi)

NOUHÄTÄ

Ohjeet nuorille

- Tutoreiden velvollisuutena on raportoida tilaisuudet kouluissa tai palokunnissa (mitä on toteutettu ja kuinka monta osallistujaa on ollut mukana sekä arvio miten tilaisuus onnistui)
- Tutoreiden tulee sopia oman sopimuspalokunnan kanssa mahdollisesta rekrytoinnista uusien palokuntanuorten kohdalla sekä mahdollisten tilaisuuksien järjestämisestä palokunnalla
- NouHätä!-kampanja hankkii tutoreille paidat ja/tai hupparit ja/tai pipot
- SPEK, LSPEL ja VS-Pelastuslaitos tukevat tutoreita kysymyksissä

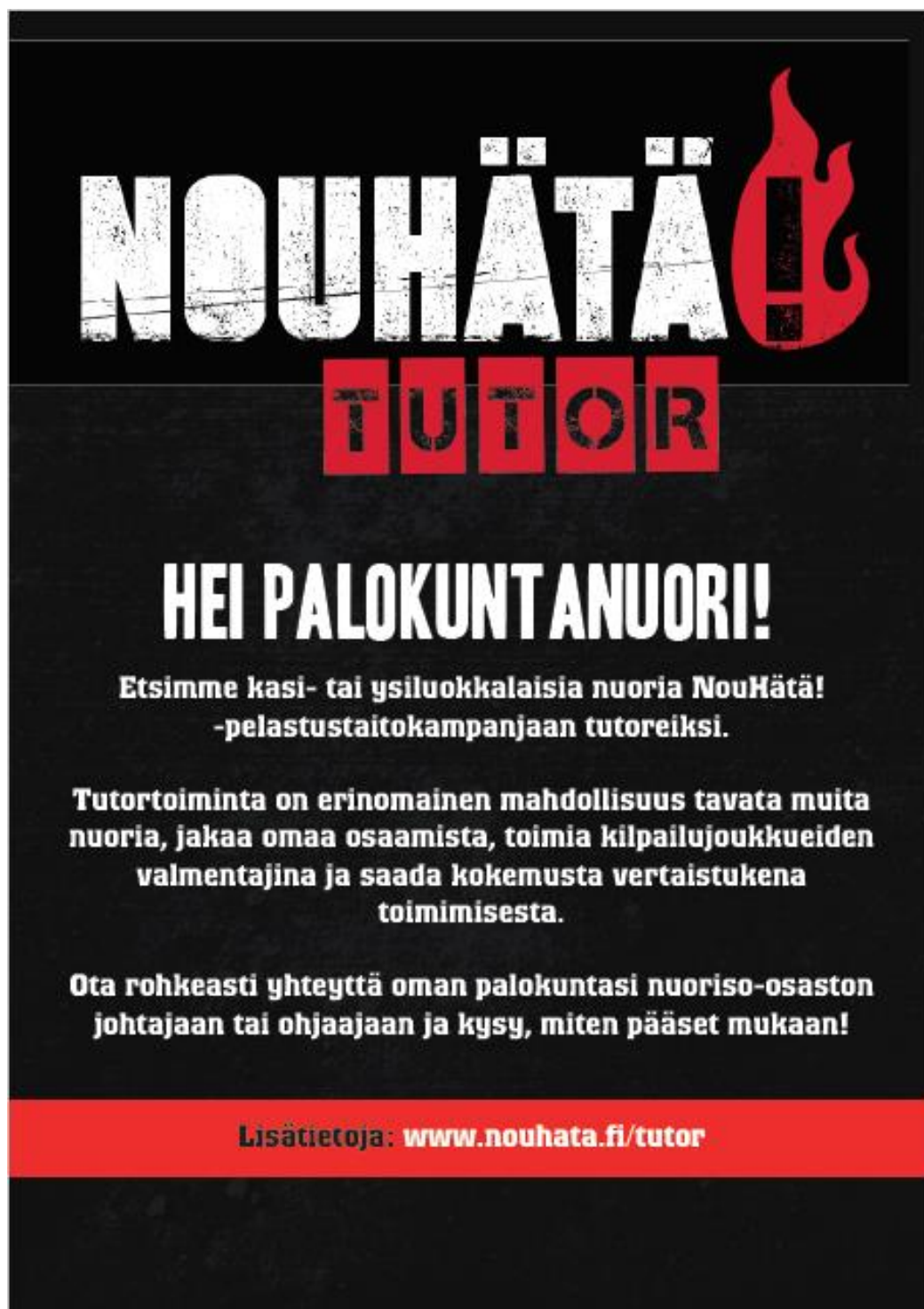
NOUHÄTÄ
PELASTUSTAITOKAMPANJA

Valtteri Tervala

valtteri.tervala@spek.fi

p. 050 530 5124

Liite 3. NouHätä!-tutor mainos.

The poster features a black background with white and red text. At the top, the word "NOUHÄTÄ" is written in a large, white, distressed font. To its right is a red flame icon with a white exclamation mark inside. Below "NOUHÄTÄ", the word "TUTOR" is written in a bold, black, distressed font, with each letter contained within a red square. The main heading "HEI PALOKUNTA NUORI!" is in a large, white, bold font. Below it, there are three paragraphs of white text. The first paragraph says "Etsimme kasi- tai ysiluokkalaisia nuoria NouHätä! -pelastustaitokampanjaan tutoreiksi." The second paragraph says "Tutortoiminta on erinomainen mahdollisuus tavata muita nuoria, jakaa omaa osaamista, toimia kilpailujoukkueiden valmentajina ja saada kokemusta vertaistukena toimimisesta." The third paragraph says "Ota rohkeasti yhteyttä oman palokuntasi nuoriso-osaston johtajaan tai ohjaajaan ja kysy, miten pääset mukaan!" At the bottom, a red horizontal bar contains the text "Lisätietoja: www.nouhata.fi/tutor" in white.

NOUHÄTÄ

TUTOR

HEI PALOKUNTA NUORI!

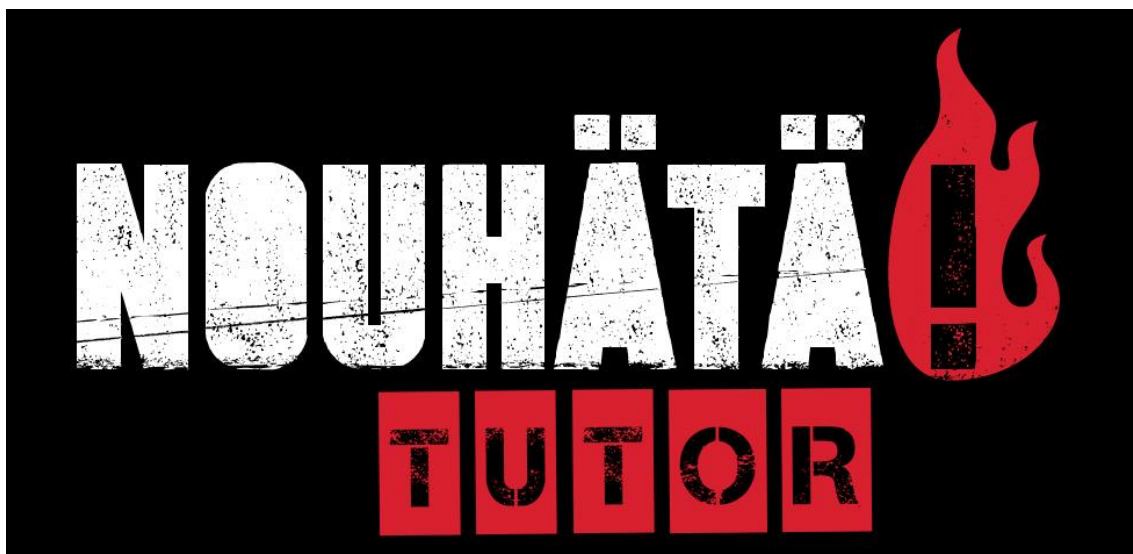
Etsimme kasi- tai ysiluokkalaisia nuoria NouHätä!
-pelastustaitokampanjaan tutoreiksi.

Tutortoiminta on erinomainen mahdollisuus tavata muita nuoria, jakaa omaa osaamista, toimia kilpailujoukkueiden valmentajina ja saada kokemusta vertaistukena toimimisesta.

Ota rohkeasti yhteyttä oman palokuntasi nuoriso-osaston johtajaan tai ohjaajaan ja kysy, miten pääset mukaan!

Lisätietoja: www.nouhata.fi/tutor

Liite 4. NouHätä!-tutor logo

Liite 5. Kyselylomaka NouHätä!-tutor nuorille

1. Oliko NouHätä!-tutor ennakkotiedot riittävät? Fanns det NouHätä!-tutor förhandsupvisningarna tillräckliga?

2. Oliko NouHätä!-tutor mainos kiinnostava? Fanns det NouHätä!-tutor reklamfisch intressant?

Kyllä, ja, miksi? Varför?

Ei, nej, miksi? Varför?

3. Oliko NouHätä!-tutor kirjallinen ohjeistus mielestänne riittävä? Tänkte du att NouHätä!-tutor skriftlig anvisningarna var tillräckliga?

www.nouhata.fi/tutor
www.nouhata.fi/sv/tutor-2

4. Oliko NouHätä!-tutor koulutus Turussa hyödyllinen? Fanns det NouHätä!-tutor utbildningen i Turku nyttig?

Kyllä, ja.

Ei, nej.

5. Mitä hyvää NouHätä!-koulutuksessa oli? Vad finns bra i NouHätä!-tutor utbildningen?

6. Mitä kehitettävää NouHätä!-koulutuksessa oli? I NouHätä!-tutor utbildningen, vad finns de att utvecklas?

7. Koetko, että sinulla oli mahdollisuus vaikuttaa NouHätä!-tutor toimintaan? Kände du att du kunde påverka NouHätä!-tutor verksamheten?

8. Koetko, että NouHätä-Tutor toiminnalla on merkitystä nuorten turvallisuusasenteisiin? Tror du att NouHätä!-tutor kan påverka ungdomars säkerhet inställningen?

- Kyllä, ja, miksi/ Vårfor?
 Ei, nej, miksi/ Vårfor?

9. Koetko, että vertaistoiminnalla on merkitystä nuorille NouHätä!-kampanjassa? Tror du att stöd aktiviteter påverkar på NouHätä!-kampanjen?

10. Uskotko, että NouHätä!-tutor toiminnalla voi lisätä nuorten kiinnostusta palokuntanuorisotyötä kohtaan? Tror du att NouHätä!-tutor kan öka intresse mot brandkärs ungdom arbete?

11. Koitko että sait vaikuttaa NouHätä!-pelastustaitokampanjaan? Kände du att du kunde påverka NouHätä!-kampanjen?

12. Mitä haluaisit sanoa seuraavan NouHätä!-tutor pilotin tekijöille? Vad vill du säga till nästa NouHätä!-tutor organisatörer?

13. Haluaisitko osallistua uudelleen NouHätä!-tutor kokeiluun 2016? Vill du deltar igen i NouHätä!-tutor försöket 2016?

- Kyllä, ja
 Ei, nej

Lähetä